

CSÓRI CSIVITELŐ ÓVODA

(8041, Csór, Fő tér 10.)

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM - azonosítója: 029952	Készítette: Nevelőtestület <i>óvodavezető aláírás</i>
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
38/1/2023. határozatszámom elfogadta: <i>nevelőtestület nevében aláírás</i>	Véleménynyilvánítók: <i>Óvodai Szülői Szervet nevében aláírás</i> <i>Alkalmazotti közösség nevében aláírás</i> <i>Közalkalmazotti képviselő</i>
38/2/2023. határozatszámom jóváhagyta: <i>óvodavezető aláírás</i> P.h.	Egyetértését kinyilvánította/ellenőrizte: <i>fenntartó nevében aláírás</i> P.h.
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: csoricshivitelok.oldalunk.hu	Hatályos: 2023.09.01. visszavonásig
Verziószám: 1	Készült: 2 eredeti példány

TARTALOM

I. BEVEZETŐ.....	5
II. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE.....	6
III. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA.....	7
IV. AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI.....	8
V. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÜLDETÉSE-FILOZÓFIÁJA.....	9
VI. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP.....	10
VII. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI. .	13
VIII. AZ ÓVODA SZŰKEBB ÉS TÁGABB KÖRNYEZETE.....	17
IX. A TEVÉKENYSÉGGKÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI.....	19
1. Az egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztési program.....	20
2. Környezetvédelem, környezettudatos nevelés.....	25
3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	26
4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása.....	28
X. A JÁTÉK, A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS ÉS MUNKA HELYE PROGRAMUNKBAN.....	29
1. Játék.....	29
2. Munkajellegű tevékenységek.....	31
XI. TEVÉKENYSÉGFORMÁK.....	33
1. Művészeti tevékenységek.....	33
1.1. Mesélés, verselés.....	33
1.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	34
1.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	35
2. Mozgás.....	36
3. A külső világ tevékeny megismerése.....	37
XII. AZ ÓVODA ELVÁRÁSAI, AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	39
XIII. ÓVODAKEZDÉS ÉS ISKOLAKÉSZÜLTÉG BIOLÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI JELLEMZŐI.....	41
1. A fejlődés jellemzői óvodakezdekskor.....	41
2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	44
XIV. MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS.....	48
1. Gyermek mérése, értékelése.....	48
2. A nevelési munka belső ellenőrzése értékelése.....	49
3. A nevelési munka külső ellenőrzése értékelése.....	50
3.1. A complex tafelügyeleti ellenőrzés.....	51
XV. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI.....	52
XVI. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI.....	57

XVII. INKLUZÍV PEDAGÓGIA – INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOSÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL, A KÜLÖNBSÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	59
1. A differenciálás.....	59
2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése.....	60
2.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése.....	60
2.2. Nemzetiségi, etnikai és migráns gyermekek nevelése az óvodában (szükség esetén).....	60
2.3. Tehetség kibontakoztatás az óvodában.....	62
3. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek.....	63
4. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése.....	64
5. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	68
6. Óvodai fejlesztő program – a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére.....	69
7. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek tanuló az óvoda rendszerében.....	74
XVIII. Az intézmény Gyermekvédelmi Tevékenysége.....	75
XIX. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE.....	79
1. Bölcsőde.....	79
2. Szakértői Bizottság.....	79
3. Nevelési Tanácsadó.....	79
4. Pedagógia Szakszolgálat.....	79
5. Logopédus.....	80
6. Gyógypedagógus.....	80
7. Család.....	80
8. Iskola.....	82
9. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat.....	82
10. Védőnő, orvos.....	82
11. Fogorvos.....	83
12. Fenntartó.....	83
13. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.....	83
XX. Mellékletek.....	84
A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve.....	84
Jegyzőkönyv.....	101
Határozat.....	102
Jelenléti ív.....	103
Határozat.....	104
Legitimációs záradék.....	105

TEVÉKENYSÉ GKÖZPONTÚ ÓVODAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Programunk Fábán Katalin Tevékenységközpontú Óvodai Pedagógiai
Program Adaptációja

Készítette: Nevelőtestület

I. BEVEZETŐ

Egy jó óvoda sok mindentől lehet jó, de a legfontosabb, hogy jó óvodapedagógusok, dajkák dolgozzanak benne. Ehhez azonban biztonság és nyugalom kell, ahol minden reggel mosolygós óvónénik várják a gyerekeket, akik nem siettetnek, mindig van idő mindenre, legfőképpen a játéokra, a barátokra, a mesére, nagyon sok időt lehet az udvaron tölteni, mozogni, festeni, rajzolni stb.

Óvodánkban a gyerekek biztonságban, szeretetben töltik a mindennapjaikat, mindig szabadon választhatnak a játék és sokféle felajánlott tevékenység közül. A gyerekekkel közösen megkeressük a tevékenységek tartalmait, felhasználva és kiteljesítve a gyermekek velük született energiáit, tevékenység vágyát, társas ösztönét, felfedezési, kipróbálási, megszervezési, tanulási ösztönüket.

Teret engedünk a játékoságnak, a természetes tanulásnak, kísérletezgetéseknek, lehetőséget adunk az önálló, befelé figyelő, ill. a mikro csoportokban történő egymástól tanulásnak. Ennek legfőbb formája a szabad játék, felfedezés, tapasztalás. A tevékenységek célja, hogy a gyermeket saját fáradozásai útján segítse hozzá az egyre nagyobb mértékű önállósághoz, magabiztossághoz, a világ pozitív befogadásához.

Nagyon fontosnak tartjuk az “együtt” fogalmát az “egymás mellett” helyett, az “egymást segíteni”, az “egymást legyőzni” helyett, az egyéni siker és az intézményi eredményesség összhangját, a közös öröm és közös felelősség alapelvét.

Az egyén a közösség támogatásával lehet sikeres, és a közösség az egyének ambíciója, eredményessége révén emelkedhet ki.

Meggyőződésünk, hogy lehet nyugodt és jó hangulatú munkahely az óvoda, úgy, hogy közben színvonalas munka folyik.

Arra törekszünk, hogy gyermek, szülő és minden dolgozó szívesen látogassa ezt az óvodát, mert ahol jól érzi magát az ember, azért áldozatra is képes.

„Adjátok kezébe a kérdéseket, és hagyjátok, hadd oldja meg ő maga. Ne azért tegyen szert a tudásra, mert ti megmondjátok neki, hanem azért, mert magától megértette: ne tanulja a tudományt, hanem fedezze fel.”

Rousseau

II. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. Törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A Kormány 137/2018. (VII.25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet módosításáról
- A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011.évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Alapító Okirat

III. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Óvodánk Csóron az Önkormányzat fenntartása alatt működik, 3 csoportos intézményként. Csór kb. 1900 lakosú község, Székesfehérvártól 15 km-re fekszik Várpalotától 10 km-re. Sokan költöztek ki a két városból, és a falu lakossága is lassan, de gyarapodik. Az intézményünkre nagy szükség van.

Az óvoda jól megközelíthető, csendes helyen található. Nincs átmenő forgalom, nem szűrődik be a por, a zaj, ideális az idejáró gyermekek számára. A főútvonaltól biztonságos távolságban található, közvetlen környezetünkben nincsenek veszélyforrások, amelyek az óvoda zavartalan működését, a gyermekeket és az ott dolgozókat veszélyeztetnék.

Az alapításkor, 1953-ban, intézményünk a Napköziotthonos elnevezést kapta. Több mint 70 éves fennállása alatt eleinte egy, majd két csoporttal működött. A gyermeklétszám megnövekedése miatt szükségessé vált 2011-ben a 3. csoport megnyitása is. A gyermeklétszám csökkenése miatt 2016. szeptemberétől újra 2 csoporttal működött az óvoda, majd 2022-ben a megnövekedett gyermek létszám szükségessé tette ismét a 3. csoport megnyitását.

Az 1993. évi Köznevelési törvény későbbi módosítása lehetővé tette számunkra, hogy óvodanevet válasszunk. Testületünk a szülők véleményét is kikérve, a Csivitelő Óvoda elnevezés mellett döntött. Az újabb névmódosítás 2013. szeptember 1-től lépett életbe, amikor az intézmény a Csóri Csivitelő Óvoda elnevezést kapta.

Óvodánk főző konyhával rendelkezik, és itt van az iskolás gyermekek, illetve a nyugdíjasok étkeztetése is.

Az óvoda, Alapító okiratában meghatározott óvodai nevelés alaptevékenységet, alapfeladatot lát el, valamint felvállalja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését, ellátását is. Pedagógiai Programunkban szerepel még a HH és HHH gyermekek nevelése, oktatása felzárkóztatása is.

IV. AZ ÓVODA HIVATALOS ADATAI

OM azonosító: 029952

Az intézmény megnevezése:

Csóri Csivitelő Óvoda

Az intézmény székhelye:

8041. Csór, Fő tér 10

Az intézmény működési területe:

Csór Község közigazgatási területe

Az intézmény alapító szerve:

Csór Község Önkormányzat

Az intézmény felügyeleti szerve:

Csór Község Önkormányzati Képviselő Testülete

Az intézmény feladata:

- fél és egész napos óvodában az óvodáskorú gyermekek nevelése
- a gyermekek étkeztetésének biztosítása
- etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek integrálása
- HH és HHH gyermekek nevelése, oktatása, felzárkóztatása
- fejlesztő, felzárkóztató nevelés, oktatás
- sajátos nevelési igényű gyerekek integrált nevelése, oktatása

Férőhely: 65 fő

A pedagógiai program készítője: Az óvoda nevelőtestülete

A pedagógiai program elfogadója: Nevelőtestület

A pedagógiai program jóváhagyója: Óvodavezető

Eljárásjog gyakorlása, véleménynyilvánítás: Szülők közössége

Eljárásjog gyakorlása, egyetértés nyilvánítás: Fenntartó

Az óvodai nevelés nyelve: Magyar

Hit-és vallásoktatás: SZMSZ-ben szabályozottak szerint biztosított

V. PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK KÜLDETÉSE-FILOZÓFIÁJA

Amikor az óvodapedagógusi pályát választottuk, elkötelezettséget vállaltunk a kisgyermekkorú nevelés területével.

Az óvodapedagógus munkájának középpontjában a gyermekek állnak, a gyermekszereket motivál bennünket e hivatásra. Felelősek vagyunk az óvodába járó gyermekek neveléséért, fejlesztéséért, és azért, hogy az egyén a közösség erejére támaszkodva megvalósíthassa önmagát.

Hiszünk a játék és az élmények erejében. Meggyőződésünk, hogy a gyermekeknek hagyni kell, hogy életkoruknak megfelelően a játék legyen az elsődleges tevékenység a mindennapjaikban. Hisszük, hogy a játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelésnek is a leghatékonyabb eszköze. A játék a gyermek tanulási terepe, a világ megismerésének módja. Hisszük és valljuk, hogy a szabad játék és a tudatos tervszerű munka a gyermekek személyiségének és képességeinek kibontakoztatását, fejlődését eredményezi. Az átgondolt, felelősségteljes pedagógiai munka eredményeként kreatív gondolkodású, cselekvésre kész, nyitott, a tudásvágy igényével rendelkező, önálló gyermekeket nevelünk. A gyermeki személyiség kibontakoztatásához elengedhetetlen a feltétel nélküli elfogadás, amely a szereteten alapul, ami biztonságot nyújt a gyermekeknek a harmonikus, egészséges fejlődéshez.

VI. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

Az óvodai nevelési programunk abból indul ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásával.

Minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést az egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést, a meglévő hátrányok csökkentését.

A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - gondoskodás és különleges védelem illeti meg ezért óvodai nevelésünk nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Mindezek tudatában, külső és belső környezetünket úgy alakítjuk, hogy a családi, értékeket és érzelmeket közvetítő legyen, mivel személyiségük szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

- a) Az óvodáskorú gyermeknevelésének elsődleges színtere a család.
- b) Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője.
- c) Az óvoda a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel.
- d) **Az óvoda funkciói:** óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkció.
- e) Az óvodai nevelésben alapelv, hogy:
 - a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;
 - a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;
 - az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- f) Az óvodánk közvetetten segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
- g) Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, hogy az óvodás gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.
- h) **Az óvodai nevelés célja:** hogy az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését elősegítse az egyéni életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

- i) Az óvodánk pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását, és az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- j) Az óvodánk támogatja a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek kulturális nevelését. Lehetőséget biztosítunk az óvoda napi tevékenysége során kultúrájuk megismerésére (mese-vers, ének, hagyományápolás, ünnepek), önazonosságuk megőrzésére. Elősegítjük társadalmi integrálásukat.
- k) Biztosítjuk minden gyermek részére, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- l) Gyermekeink fejlesztésében kiemelt szempont a differenciált fejlesztés.
- m) Az óvodás gyermek alaptevékenysége a játék, amely semmi mással nem helyettesíthető.

Pedagógiai munkánkat meghatározó elveink:

- Az óvónő személyisége és példaadása meghatározó.
- Biztonságot sugárzó felnőtt – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolat, melyet pozitív megerősítés kísér.
- A gyermeki autonómia tiszteletben tartása.
- A gyermekek fejlődésének segítése az esélyegyenlőség biztosításával, önállóságra nevelés.
- Az együttműködésre, kölcsönös tiszteletre, gyermeki aktivitásra épülő nevelés.
- A gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele, időt hagyva és adva mindenkinek a folyamatban történő fejlődéshez.
- A gyermeki önérvényesítő törekvések mellett a gyermeki önkifejezésnek teret adó szemlélet előtérbe helyezése.
- Gyermeki személyiségfejlődésben szokás, normarendszer megalapozására kiemelt hangsúly fektetése.
- Szülőföldhöz való kötődést segítő pedagógusi attitűd erősítése.
- Az óvodapedagógus modellértékű kommunikációja, bánásmódja, viselkedése példaértékű mindenkor.
- Bizalom, segítőkészség, együttérzés a gyermekekkel és egymással szemben.
- A szülőkkel együttműködő segítő partnerkapcsolat kialakítása az óvoda teljes dolgozói körének részvételével.
- Egymás munkájának megismerése és megbecsülése, kölcsönös segítségnyújtásra való törekvés.
- Óvodánk az élmények és a változatos tapasztalatok színtere legyen.
- Az alkotás, a közvetlen tapasztalás feltételeinek megteremtése és biztosítása.
- Közös tevékenységek során a gyermekek érzelmi, értelmi és testi nevelése.
- A gyermekek a mindennapi tapasztalatszerzéseik során tanulják meg és gyakorolják a közösség szabályait, a másokkal való együttműködés kívánatos magatartásformáit.

- Az óvodapedagógus az intézmény céljaival azonosulva érdeklődési körének és tehetségének megfelelően képezze tovább magát.

Fejlesztő munkánk irányai:

Nevelő és fejlesztő munkánk során segítünk a gyermekeknek feldolgozni és megérteni:

- A tárgyi világot a gyermekekhez közel álló tevékenységeken keresztül.
- Az emberi környezet nyújtotta információt a játékokban, mesékben, szerepekben és közösségi eseményekben való részvételen keresztül.
- A logika és matematika világát játékos szituációkban mérésen, összehasonlításon, számoláson, sorba rakáson, válogatáson és csoportosításon keresztül.
- A kimondott szót rajzoláson, dramatizáláson, szöveghallgatáson és a kifejező készség gyakoroltatásán keresztül.

Személyiségfejlődés valamennyi területét átfogva fejlesztjük a gyermekeket:

- **A testi fejlődést** nagy és finommozgásokon keresztül.
- **A társas és érzelmi fejlődést** viták és ellentétek elsimításán, az impulzusok ellenőrzésén, egymás támogatásán és tiszteletén, kezdeményezésen és elfogadáson, megegyezésen, az anyagok megbecsülésén és a közös munkán keresztül.
- **A kognitív fejlődést** problémamegoldó helyzeteken, logikai feladatokon, a gondolkodás megszervezésén és a véleménymondás bátorításán keresztül.

Óvodásaink pszichikai fejlesztését a gyermekek érési folyamatához igazítjuk. Életkori sajátosságaiknak megfelelő eszközökkel kívánunk segítséget nyújtani az épp fejlődő pszichikus funkciók kibontakoztatásához és begyakoroltatásához.

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek a tevékenységek során:

- Elég időt kapjanak környezetük felfedezésére.
- Lehetőséget kapjanak egy-egy téma sokoldalú megközelítésére és megismerésére.
- Biztonságos környezetben fedezhessék fel saját érzéseiket, követhessenek el hibákat és oldjanak meg konfliktusokat.
- Lehetőséget kapjanak a választásra a párhuzamosan tervezett tevékenységek kiválasztásában.

VII. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

Humán erőforrás:

1. Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
2. Nevelőmunkánk kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

A pedagógus kötelessége, hogy:

- a) nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárható, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- b) a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal, konduktórral vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a hátrányos helyzetű gyermek felzárkózását elősegítse,
- c) segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges gyermekeket,
- d) előmozdítsa a gyermek erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- e) egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket,
- f) a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- g) a gyermekek, és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- h) az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és napi szinten, gyermek csoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a gyermekek tevékenységét,
- i) részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- j) a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- k) pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az ünnepeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,

- l) határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- m) megőrizze a hivatali titkot,
- n) hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- o) a gyermek, érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

3. A nevelőmunka eredményességéhez a pedagógus asszisztens, a dajkák és a pedagógusok összehangolt munkája elengedhetetlenül szükséges.

A pedagógiai munkát segítő munkatársak érzik munkájuk fontosságát, hiszen biztos működést, zavartalan háttérrel biztosítanak a pedagógusok munkájához, összehangoltan, együttműködve dolgoznak a gyermekek és a kiegyensúlyozott óvodai élet érdekében. Ésszerű munkamegosztással látják el a gondozási feladatokat, munkájuk nagyban hozzájárul az eredményes gyermekneveléshez.

4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

5. A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Erősségeink:

- szakmai elhivatottság,
- empátia,
- egymás tiszteletben tartása,
- gyermekszeretet,
- fegyelmezett munkavégzés,
- együttműködés,
- azonos értékrend,
- szakmai ambíció.

Dolgozói létszám adatok:

Dolgozók	Létszám adatok (fő) 2023-ban	
Óvodapedagógusok	5 (1 fő GYES)	
Pedagógiai asszisztens	3	
Dajkák	3	
Élelmezésvezető	1	
Szakács	1	
Konyhai kisegítő	3	
Külső segítő szakemberek	Logopédus *	1
* Sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének megfelelő aktuális létszámban.	Gyógypedagógus *	1
	Gyermekorvos	1
	Védőnő	1

	Családsegítő szakember	1
--	------------------------	---

A nevelőtestület képzettségi mutatói (2021-ben):

Képzettség	Létszám adatok (fő)	
Óvóképző főiskola	5 fő (ebből 1 fő GYES)	
Másoddiplomás képzés	Közoktatás vezető és szakszervezet vezetői	1 fő
	Gyógytestnevelő	1 fő
Szakvizsga	1 fő	

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultsága**Szakterület, résztvevők:**

- Tehetséggondozást segítő gyakorlati módszerek: 1 fő
- A mese szerepe az óvoda és kisiskoláskorú gyermekek személyiségfejlődésében és alkalmazása az óvoda-iskola közötti átmenet segítésében: 1 fő
- Az érzelmi intelligencia fejlesztése: 1 fő
- Személyiségfejlesztés és önismeret pedagógusoknak, a stressz tűrő képesség növelése (burnout) elkerülése érdekében: 2 fő
- Intézményvezetők felkészítése az intézményi önértékeléshez, a tanfelügyeleti ellenőrzéshez és a pedagógusminősítéshez kapcsolódó intézményvezetői feladatok ellátására.: 1 fő
- Vizuális játékok, érdekes technikák, eszközök a gyakorlatban: 1 fő
- S.O.S. segítség az önértékeléseket támogató OH informatikai felület kezeléséhez óvodák és iskolák részére – Gyakorlati bemutató lépésről lépésre! 1fő
- „Így tedd rá! – Népi játék, néptáncmódszertan az óvodában és az általános iskola alsó tagozatában 1fő
- A DIFER használata és az erre alapozott fejlesztés 4-8 éves korban 1 fő
- A „Jó kezdet fél siker.” – Köznevelési intézmények költségvetése és annak tervezése 1fő
- Óvodák költségvetés tervezése és a bérezést érintő feladatok 1 fő
- Környezetvédelem és fenntarthatóság a zöld óvoda gyakorlatában 2 fő
- Játékos képességfejlesztés tervezése és megvalósítása az óvodában.1 fő
- Népi játék, néptánc módszertan.1 fő
- Intézményvezetők tagintézmény-vezetők és helyetteseik szakmai továbbképzése 1 fő

Továbbképzési program

	2023/2024	2024/2025	2025/2026	2026/2027	2027/2028
Kötelező továbbképzések teljesítése létszám adatok (fő)	3	3	4	3	4

Minősítési eljárásban való kötelező részvétel időpontja:

Év	Létszám adatok (fő)
2025.	1

A továbbképzések közül előnyben részesítjük azokat a képzéseket, amelyek az óvoda helyi nevelési programjának megvalósításához szükségesek, melyek az integrált nevelést, a differenciált egyéni fejlesztés megvalósítását, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását segítik elő. (Pl. szakvizsgával bővített fejlesztő óvodapedagógus, logopédus képzés.)

A módszertani megújulást segítő képzések szintén előnyben részesülnek.

A különböző továbbképzéseken szerzett ismeretek és kompetenciák óvodán/szervezeti egységeken belül történő átadásának módszertana, eljárása

- beszámoló készítése
- gyűjtőmunka
- hospitálások
- előadások tartása a nevelőtestületnek.

Az óvoda belső továbbképzési rendszere

- Nevelőtestületi értekezlet keretében történő képzés
- Önképzés
- Hospitálás

VIII. AZ ÓVODA SZŰKEBB ÉS TÁGABB KÖRNYEZETE

Tárgyi feltételek:

Intézményünk jelenlegi formáját folyamatosan alakították az évek során. Az épület megfelelő szintű karbantartása és felújítása a fenntartó önkormányzat és szülői adományok segítségével biztosított. A fenntartó támogatásával szinte évente lehetőség nyílt kisebb felújítási munkálatok elvégzésére, amelyek az óvodánk működésének minőségi javítását eredményezte.

Csoportszobáink tágasak, világosak. Minden csoportnak önálló mosdója és öltözője van. A csoportszobák berendezése praktikus, esztétikus, a gyermekek elmélyült játékát, tevékenységeit elősegítő eszközökkel és játékszerekkel felszereltek.

Az udvar tágas, változatos játékokkal felszerelve, ami biztosítja a különböző mozgásformák kipróbálását.

Sajnos nevelői szobánk és tornaszobánk nincs. A logopédiai foglalkozások megtartásához az iroda áll rendelkezésre.

Az irodahelyiségben van lehetőség a szülőkkel való személyes találkozásra, fogadóórákra. Az ételmezésvezetői és az adminisztrációs teendők ellátására is az irodahelyiség áll rendelkezésre.

Az óvoda főzőkonyhája a HACCP minőségi rendszer szerint működik. Az itteni eszközök, felszerelések cseréje folyamatosan történik.

Óvodánk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Azokat a tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyerekek használnak, számukra megfelelő, hozzáférhető módon helyezük el. Mindig szem előtt tartjuk a gyermekek biztonságát egy-egy eszköz elhelyezésekor.

A foglalkoztató szobáink és helyiségeink berendezése sajátosan igazodik a benne tevékenykedő csoportok életkorához, nevelési programunk cél és feladatrendszeréhez. A többnyire mobilizálható bútorok lehetőséget teremtenek a kis és nagy terek szükség szerinti kialakítására. A rendelkezésünkre álló egyéb - a játékos tanulást is segítő eszközeink és felszereléseink színvonalas munkánk fontos feltételei

Tárgyi adottságok és feltételek:

Helyiség funkciója	Száma	Felszereltsége
Csoportszobák száma	3	Jól felszereltek
Logopédiai / fejlesztő foglalkoztató	0	Az irodában kapott helyet
Irodahelyiségek	1	Számítógéppel, telefon, és internet hozzáférhetőséggel
Főzőkonyha és hozzá tartozó helyiségek	1	A HACCP közétkeztetési minőségbiztosítási rendszernek megfelelő berendezéssel és működéssel.
Udvar	1	Előírásoknak megfelelő játékok. (fejlesztése pályázati forrásból)

Helyiség funkciója	Száma
Gyermeköltöző	1
Vizesblokk	3
Gyermek WC	8
Gyermek kézmosó	9
Felnőtt kézmosó	3
Kiszolgáló helyiségek, felnőtt öltöző	2
Elkülönítő szoba	0
Főző-mosogató konyha	1
Napközi étkező	1
Felnőtt WC	2
Mosókonyha	0
Tisztítószeres tárolója	1

IX. A TEVÉKENYSÉGGÖZPONTÚ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA ÉS FELADATAI

„Csináljon bármit, ami nyitogatja a szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi: csak játszik. De mi már tudjuk mire megy a játék. Arra, hogy a világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”(Varga Domonkos)

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek cselekvő, aktív részvételére épülő nevelési funkcióját tekinti alapvető feladatának. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését a genetikai adottságok mellett az érés sajátos törvényszerűségei, és a környezeti hatások együttesen határozzák meg. Tevékenységei során fontos, hogy átélje a felfedezés- és az alkotás örömet, fejlődjön kreativitása.

Az óvoda, **nevelő** intézmény, (az óvodai nevelés szakasza a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.) s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Cél: a 3 – 7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségének fejlesztése, amely magában foglalja az egészségnevelést (egészséges életmódra nevelés, testi nevelés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása), és a környezettudatos magatartásra nevelést (környezet védelméhez, megóvásához, fenntarthatóságához kapcsolódó szokások kialakítása).

Ez a cél a következő **tevékenységrendszereken** keresztül valósul meg:

- Játék- és tanulási tevékenység
- Társas- és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

E tevékenységi formák megválasztásával a gyermekek adott fejlettségi szintjéhez igazodó készségfejlesztés, illetve különböző képességek alapjainak lerakása történik.

Az óvodai nevelés általános feladatai:

Az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

1. Az egészséges életmód alakítása
2. Környezettudatos magatartásra nevelés
3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösség nevelés
4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az egészséges életmódra nevelés, egészségfejlesztési program

Cél: Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvodapedagógus és dajka feladatai:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmónikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségnevelés területei:

- Az egészséges táplálkozás
- A mindennapos testnevelés, mozgás
- Személyi higiéné
- Testi-lelki egészségfejlődés
- Baleset megelőzés, elsősegély
- Bántalmazások megelőzése
- Környezetvédelem

Táplálkozás:

Óvodánk főzőkonyhával rendelkező intézmény, mely az egészséges táplálkozás alapelvein működik.

- Figyelembe veszi a túlzott só- és cukormentes étrend összeállítását.
- Figyel a magas só- és telítettzsír- tartalmú ételek fogyasztásának teendőire.
A 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet szabályozza, az 1 adag hús és húskészítmény mennyiségét, másrészt azt is, hogy az alacsonyabb és közepes zsírtartalmú húskészítmények, hányszor fordulhatnak elő 10 ételmezési napon belül. Közétkeztetésben, a 30%-nál magasabb zsírtartalmú húst, valamint sertés és baromfiszirt

nem lehet felhasználni. Húsok zsírtartalmának csökkentésére jó gyakorlat, a látható zsírok eltávolítása, leborzozása.

- Minden általa biztosított étkezéshez étlapot készít, mely a nevelési- oktatási intézményben, a szülők által is jól látható helyen kifüggesztésre kerül.
- Az étlapon feltüntetteit minden étkezés:
 - számított energia-zsír-, telített zsírsav-, fehérje-, szénhidrát-, cukortartalmát,
 - számított sótartalmát, valamint az élelmiszerek jelöléséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott allergén összetevőket.

Az étrend tartalma:

- sok friss (helyi) zöldség, gyümölcs
- barna vagy magvas kenyér, pékáru
- hús, hal, tojás
- tej és tejtermék
- olaj, vaj, margarin

Tanácsokat adunk a szülőknek az otthoni étkezés fontosságáról a megfelelő ételfélékről.

Az ételallergiára figyelmet fordítunk.

A gyermekeket kulturált étkezési szokások elsajátítására neveljük. Életkoruknak megfelelő önállósággal használják az evőeszközöket. Kóstolják meg a számukra új ízeket. A mindenkori folyadék szükségletüket biztosítjuk. A tanév során több alkalommal gyümölcssalátát készítünk.

Mindennapos testnevelés, mozgás:

Az óvodapedagógus feladata: a mozgásigény kielégítése, testi képességek fejlesztése. Minden nap mozgástevékenység biztosítása (csoportban, "tornaszobában", udvaron).

Időjárástól függően (köd, -5C fok, vihar, hőségriadó kivételével) az udvaron, játszótéren, séták során levegőzünk.

Személyi higiéné:

Az óvodapedagógus és dajka feladatai:

Tisztálkodás

Megismertetjük a gyermekekkel a helyes kéz, arc és fogmosás technikáját. Megfelelő szappan, törölköző és fésű használatot. Életkori sajátosságaik, egyéni szükségleteik szerint segítséget nyújtunk. Fokozatosan fejlesztjük önállóságukat.

Öltözködés

Elegendő időt biztosítunk az öltözködési teendőkre. Az időjárásnak megfelelő ruházat, váltóruha, cipő meglétére felhívjuk a szülők figyelmét. Fokozatosan fejlesztjük önállóságukat.

A nagyobb gyermekeket ösztönözzük a kisebbeknek való segítségnyújtásra.

Pihenés

Nyugodt feltételeket biztosítunk pihenésükhöz. (Altatódal, mese, alvós játék, simogatás). Lefekvés előtt fontos a terem átszellőztetése, az ágyak megfelelő távolságban való elhelyezése.

Testi-lelki egészségfejlődés:

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az őket ért lelki, környezeti hatások feldolgozására, megbeszélésére. Pl: környezeti ártalmak, dohányzás, félelmek stb., vagy pozitív történéseik elmesélése.

Baleset megelőzés, elsősegélynyújtás:

Az óvodapedagógus és dajka feladatai: fokozott figyelmet fordítunk a gyermekek által használt eszközök épségére. Ismertetjük az egészségük, és testi épségük védelmére szolgáló szabályokat, veszélyforrásokat, az elvárható magatartást.

A balesetek megelőzése érdekében és bekövetkezésekor ellátandó feladatokat az SZMSZ-ben rögzítettük. Az intézményben elsősegély doboz található.

Bántalmazások megelőzése:

- Fizikai elhanyagolás: pl. felügyelet hiánya, higiénés feltételek hiánya stb.
- Fizikai bántalmazás: ütés, rázás, égés, ittas vezetés gyermekkel, testvérbántalmazás.
- Érzelmi elhanyagolás: szeretet hiánya, érzelmi mellőzöttség
- Érzelmi bántalmazás: rendszeresen fennálló rossz érzelmi bánásmód
- (megszégyenítés, magasabb követelmények stb.)
- Az óvoda közreműködik ezek megelőzésében, megszüntetésében.

A betegségek megelőzésére nevelés:

A megelőzés alapja a személyi higiénia betartása, a rendszeres kézmosás, zsebkeendő használat, a közös használati tárgyak, játékszerek tisztántartása, az egészségvédő szokások kialakítása.

Szociálhigiénés egészségfejlesztés:

Egészséges életvezetés: Célunk, megóvni a gyermeket az idegrendszerükre ható káros hatásoktól.

Stressz kezelés: Nevelési elveink között kiemelt szerepet kap a beszélgetés, meghallgatás, személyre szóló figyelem.

Egészségre káros szokások megelőzése: Célunk, hogy olyan képet alakítsunk ki a veszélyekről, melyek a későbbi életük során megvédi őket a káros szenvedélyektől.

Érzelmi nevelés: Célunk a gyermek szociális érzékenységének fejlesztése, erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának

(önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása, a szociális hátrányok enyhítése.

Lelki egészségfejlesztés (pszicho-higiénés egészségfejlesztés):

Esélyegyenlőség biztosítása és integráló nevelés: Célunk, hogy a közösségbe érkező gyermeket úgy fogadjuk el, hogy szeretetteljes együttműködés jellemezzen minket.

Egészségnepszerűsítő feladatok az intézményünkben, tevékenységek: Az iskolafogászattal kötött megállapodás szerint évente két alkalommal szűrések történnek az óvodában. A védőnő tisztasági szűréseket végez évente 2x, vagy igény szerint.

A lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek, művészetek alkalmazása fejlesztése, egészséget támogató ismeretek és készségek:

A művészetek eszközeivel hatunk a gyermekekre. Felhasználjuk a verset, a mesét, a dramatikus játékokat, az éneket, énekes játékokat, zenehallgatást, a rajzot, a mintázást, a kézimunka léleknevelő erejét. A hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását feladatunknak tekintjük. A múlt, a hagyományok, a kultúra értékeit beépítjük a gyermekek nevelésébe.

Olyan óvodapedagógusok vagyunk, akik ragaszkodunk népünk múltjához, és képesek vagyunk azzal azonosulni és az ezzel járó feladatokat vállalni. Gyűjtjük és óvjuk szűkebb és tágabb környezetünk még megmaradt értékeit.

Célunk: Olyan tevékeny óvodai élet megteremtése, amelyben hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék. Az eredeti, kreatív gondolkodás megerősítése utat nyit a képzelőerő, alkotóerő kibontakoztatásához.

Feladatunk: A gyermekek kíváncsiságára alapozunk, hagyjuk a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni a tárgyi, természeti, társadalmi környezetét észrevenni. A különféle, változatos művészeti tevékenységek végzése során segítjük a gyermeknek megélni a művészet által kiváltott érzelmek gazdag és ellenőrzött feszültségoldást

Feladatok és tevékenységek az egészségfejlesztésért

Feladat	Tevékenység	Felelősök	Határidő
Papírgyűjtés	Minden őszi és tavasszal	óvodavezető	október 15-ig május 15-ig
Kirándulások	Óvoda környéki kirándulások. Szervezett buszos kirándulások.	óvodapedagógusok	esetenként kijelölt időpontban

Balesetek megelőzése	Balesetvédelmi oktatások minden csoportban.	óvodapedagógusok	esetenként
Az óvodán kívüli ismeretterjesztés lehetőségeink kihasználása	Szomszédos iskola rendezvényeinek, kiállításainak látogatása. Ismerkedés a falusi étellel, háziállatokkal kirándulások alkalmával. Kirándulás a környező erdőben.	óvodapedagógusok	A megszervezett és egyeztetett időpontokban
Egészséges étkezés	A gyermekek minden nap fogyaszthatnak friss gyümölcsöket és zöldségeket. Évente egyszer egészséghetet szervezünk ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	óvodapedagógusok	minden nap egyénileg kijelölt napokon
Természeti környezet témájának feldolgozása	Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei. Hazánk növény és állatvilága. Gyümölcsök, zöldségek. Komposztálás, magas ágyás gondozása. Természetvédelmi és jeles napok megünneplése. Testünkkel, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok	óvodapedagógusok	A heti rendben meghatározott napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan
Társadalmi környezet témájának feldolgozása	Lakóhelyünk. Nemzeti ünnepeink, hagyományaink megismerése, megünneplése. Orvos gyógyító munkája. Könyvtárlátogatás. Épített környezetünk: szobrok, épületek. A közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök.	óvodapedagógusok	A heti rendben meghatározott napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan
Egyéb tevékenységek a program részeként:	Csoportok kialakítása: gyermek-és természetbarát jegyek - bútorok, tároló	óvodapedagógusok	A tevékenységi tervekben meghatározott napokon,

	kosarak, játékok, világítás. Virágok, növények, növényápolás, állatgondozás. Természetsarok kialakítása Só –fluidizációs készülék használata		időszakokban
ovi futás	Közös futás a települése meghatározott útvonalon.	óvodapedagógusok	Május, madarak és fák napján

2. Környezetvédelem, környezettudatos nevelés

A fenntarthatóság pedagógiája:

Seattle törzsfőnök szavai:

" A Föld nem az emberhez tartozik, az ember tartozik a Földhöz... Bármi is éri a Földet, a Föld fiaira is hatni fog. Az nem szövi az élet szövetét, ő csak az egyik fonala."

A fenntarthatóság:

A fenntartható fejlődés olyan növekedés, amely úgy elégíti ki a mai generációk szükségleteit, hogy közben nem veszélyezteti az utánunk jövő nemzedékek igényeit, elvárásait

Út a jövőhöz: a nevelés, a környezettudatos, a környezeti kultúrára nevelés.

Fontos a gondolkodásmód, az életmód, a szokásrendszer helyes alakítása, a természetszeretetre nevelés, az elődeink általi társadalmi értékek megóvására törekvés.

Cél: A környezettudatos szemlélet, magatartás megalapozása játékos formában, a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével.

Feladat:

- környezettudatos szokásrendszer kialakítása
- hagyományok őrzése
- családok hatékony bevonása

Átfogja az egész óvodai életet. Nemcsak a komplex foglalkozások keretein belül, hanem játékidőben, sétákon, kirándulásokon, szabadidős tevékenységek során is megvalósul.

A megvalósítás formái:

- Szelektív hulladékgyűjtés a családok bevonásával (papír, elem)
- Téli madárvédelem, madáretetés
- Újrahasznosítás (papír, flakon stb.)
- Hagyományok (szüret, Márton-nap, farsang, Állatok és Víz világnapja, Madarak, fák napja)

- A közvetlen környezet megóvása, szépítése: Takarékoskodás a vízzel, villannyal. Csíráztatás, hajtatas. Óvodai gyógynövény és virágoskert kialakítása, gondozása.

3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. biztonságérzet, elfogadás, a feltétele annak, hogy a gyermek környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Ezért óvodánkban fontosnak tartjuk, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a **közös élményeken alapuló tevékenységek** gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés feladatai:

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejezőképességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A hazaszeretet és a szülő földhöz való kötődés megalapozása.

A fejlesztés tehát az után kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel, gyermekekkel, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata: olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az **óvónő-gyermek kapcsolatában** ki kell alakítani a szereteten és kötődésen alapuló együttműködést. Ennek alapja az empátiakészség, valamint azok a pozitív élmények, amelyek hozzájárulnak a kellemes alaphangulathoz. A fejlesztést a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával és a közös élmények (színház, kirándulás, játszóházak, stb.) biztosításával érjük el. Kiemelt fontosságúnak tartjuk az ünnepek megtartását (születésnap, névnapok, jeles napok), valamint az óvónő példaértékű modelljét.

Az **óvónő-szülő együttműködése** elengedhetetlen a gyermekkel való egyéni óvodai bánásmód megvalósításához, ugyanakkor a felnőttek kapcsolata példaértékű a gyermeknek (tisztelet, tolerancia egymás iránt). Az óvodapedagógus a gyermek fejlődéséről, magaviseletéről, a tanulásban elért eredményeiről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást ad a szülőnek. Egyéni problémák esetében a szülői kapcsolattartás és konfliktuskezelés egyéb formáit alkalmazzuk (személyes beszélgetés), és ha szükséges, nevelési tanácsokkal segítjük a gyermek és a szülő harmonikus kapcsolatának kialakítását.

Lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy az óvoda életébe tevékenyen, érzelmileg is bekapcsolódjanak. A nyílt napokon lehetőség van a kezdeményezések megtekintésére, kézműves

délutánok alkalmával közös tevékenykedésre van mód. A szülőkkel közös óvodai rendezvények pedig lehetőséget adnak a kötetlenebb beszélgetésekre, ezzel elősegítve a **közösség épülését**.

A **gyermek-gyermek kapcsolata** során alakul ki a gyermekben az alkalmazkodás, a társas kapcsolatok erkölcsi normái, az érzelmi alapokon létrejövő kooperáció és kommunikáció. Hosszabb távon preferáljuk a részben-, illetve korosztályonként osztott csoportok szervezését, amelynek megvalósítása több lépcsőben érhető el. Fontosnak tartjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját az Alapító Okirat szerint.

Az életkori sajátosságokat tükröző társas együttélés és az „én-tudat” alakulása folyamatos fejlődésen megy keresztül, melyet az óvónők segítenek a mindennapok során.

4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a **kommunikáció különböző formáinak alakítása** - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség - fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. **A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll.** A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi értékek befogadására. Az óvodáskor végére az anyanyelvi nevelés hatására aktív és passzív szókinccse bővül, mondatszerkesztésük nyelvtanilag helyessé válik, kialakul az összefüggő beszéd, a beszédfigyelem. Az óvónő személyes példáján keresztül, illetve fejlesztőjátékok kapcsán segíti elő a metakommunikációs eszköztár bővülését is. Az óvoda

tevékenységben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan figyelemmel kísérjük. Figyelünk arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlásossággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén szakember segítségét kérjük.

X. A JÁTÉK, A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS ÉS MUNKA HELYE PROGRAMUNKBAN

1. Játék

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nem csak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa észrevétlenül „tanul” a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, és az őt érő élményeket. Megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésekre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit.

Jót és jól játszani- ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; amit a kisgyermek felfogni és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebben ki. A Tevékenységközpontú Program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra.

Az új Alapprogramban is a szabad játékokra helyeződött a figyelem, az óvodapedagógus tudatos jelenlétének felelősségét hangsúlyozó elvárással. A szabadjáték túlsúlya érvényesüljön. A játék kiemelt jelentőségű az óvoda napirendjében, időbeosztásában, valamint a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkört biztosít az elmélyült szabad játék feltételeinek megteremtéséhez
- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosít a szabad játék számára
- Folyamatosan biztosítja a játékokhoz szükséges eszközöket
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremt a sokszínű játék kialakulásához
- Hozzájárul az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználásával a játék fejlesztéséhez
- Tiszteletben tartja a gyermeki játék önállóságát
- Szükség esetén bekapcsolódik a játékba, és együtt játszik a gyerekekkel
- Értelmi képességet fejleszt: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás
- Kielégíti a gyermek megismerési vágyát, kíváncsiságát, sokoldalú érdeklődését

- Lehetőséget ad a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- Tevékenységet biztosít a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően.
- Fejleszti a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladat tudatát.
- Segítséget nyújt a gyermekeknek olyan tapasztalatok megszerzéséhez, amelyben saját teljesítőképességét is megismerhetik.
- A játékban rejlő konfliktuskezelői lehetőségek kihasználása, problematikus helyzetek önálló megoldásának gyakorlása (egyezkedés, rábeszélés, kompromisszumkötés)
- Elfogadja és elfogadtatja a magányos és különös viselkedésű gyerekeket
- Feloldja a gyermekekben lévő feszültséget, elszigeteltséget
- Szabályokat alakít ki, nemcsak a társasjátékban, a játékeszközökkel való bánásmódban, hanem magában a játékban és a szokásrend kialakításban is.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel
- A játékon keresztül egészségnevelő programok megvalósítása
- Környezettudatosság

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Óvodáskorban a játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelve, képzelete, képszerű, szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel, önként cselekvő módon tanulnak.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán, és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- Az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- A spontán játékos tapasztalatszerzése
- A játékos cselekvéses tanulás
- A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

2. Munkajellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munkajellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi, vagy egyéb munka, a környezet, a növény- és állatgondozás.

A gyermek munkajellegű tevékenysége:

- Örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység
- A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége
- A közösségi kapcsolat, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Önkiszolgálás

Testápolás során a gyermekeket először alapvető szükségleteik, kielégítése motiválja. A kezdeti hiányosságot felváltja a jól kialakított szokásokon alapuló igényes testápolás, a hozzá kapcsolódó alapvető fogásokkal.

Étkezésnél megismertetjük a terítéshez, étkezéshez szükséges tevékenységeket, mozgásokat, majd készség szintre emeljük azokat.

Öltözködés folyamán hőmérsékletnek megfelelő öltözködés igényét igyekszünk kialakítani. A ruhadarabok nevét, célszerű használatát, a vetkőzés, ill. öltözés helyes sorrendjét és módját gyakoroltatjuk.

Környezetünk rendjének megőrzése

Belső igénnyé szeretnénk alakítani. Sokat jelenthet az óvónői (szülői) példa, s a rendszeresség.

Közösségért végzett tevékenységek

A mindennapiéttel kapcsolatos állandó és alkalmi munka:

- Játékok javítása, készítése
- Teremrendezés, takarítás, díszítés

- Ünnepi készülődés, ajándékkészítés
- Házimunka jellegű tevékenységek: sütés, főzés, befőzés
- Az óvoda udvarának rendben tartása, takarítása
- Játékok elpakolása
- A felnőttek munkájának segítése

A naposi munka a folyamatos napirend és a folyamatosság miatt az ebédelésre korlátozódik, amely a középső, illetve nagycsoportban jelenik meg.

Növénygondozás-állatgondozás feladatai:

- Folyamatos gyűjtőmunka, termések betakarítása
- Kert gondozása, levélgyűjtés
- Madarak rendszeres etetése
- Segítés az öntözésben, növényápolásban, telepítésben
- Gyógynövénykert kialakítása, gondozása

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden gyermek önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítjuk, bővítjük a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítunk olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Lehetőséget adunk a gyermeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzésére, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekszünk, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhessek azokat
- Sok dicsérrettel és buzdítással növeljük a gyermekek aktivitását

Ezek a tevékenységek mind igénylik a felnőtt jelenlétét, irányítását, de megfelelő lehetőség biztosításával, s a munkafogások precíz elsajátításával a gyermekek egyre nagyobb részt vállalnak belőle.

Célunk a munka megszerettetése, az önálló munkavégzéshez szükséges erkölcsi, akaratit tulajdonságok – önállóság, feladattudat, szociális érzékenység – alakítása. Tanulják meg egymás és a felnőttek munkájának megbecsülését.

Az egész program megvalósulása az óvodapedagógus, illetve az óvodában dolgozók példamutató magatartásán keresztül érhető el. Viselkedésük, személyiségük mintapéldaként kell, hogy legyen.

XI. TEVÉKENYSÉGFORMÁK

A komplex foglalkozások során komplex folyamatokat értelmezünk az óvodás gyerek szintjén. A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi. A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

1. Művészeti tevékenységek

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Tehát a művészeti nevelés az egyéniség színeinek kibontakoztatása. Az egyetemes emberi kultúra megismerése, a művészet ismerete szeretete, már óvodás korban elkezdődhet, hiszen az esztétikum már nagyon korán hat az emberre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a gyermeket a világ szépségeivel. Fontos, hogy a gyerekeket esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó, harmonikus környezet vegye körül.

A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Törekedjünk rá, hogy a gyermek maga találja ki, és valósítsa meg elképzeléseit, segítséget akkor nyújtunk, ha a gyermek igényli és kéri. Minél több alkalmat és eszközt adjunk ahhoz, hogy a gyerekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket játékban, zenében, rajzolásban kifejezésre juttassák.

1.1. Mesélés, verselés

Mesélni, verselni, mondókázni, minden nap szükséges az óvodában, mivel ezek a többnyire játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, az anyanyelvi neveléshez. A mese a gyermek érzelmi – értelmi – erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője, különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja szorongásait, feloldást és megoldást kínál. A gyermek mesehallgatás közben belső képvilágot jelenít meg, mely a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája, ezért elengedhetetlen a nyugodt légkör megléte.

Ezt elősegíthetik motivációs eszközök, (gyertyagyújtás, mesepárna, illusztrációk). A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mese-vers kezdeményezések anyaga legyen változatos, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Az óvodában a 3-7 éves gyermekekélektori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat

felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a gyermek mentálhigiénéjének elmaradhatatlan eleme. Óvodánkban hagyományt szeretnénk teremteni a magyar népmese napja megrendezésével (szept. 30)

Bábozás

A bábjáték képszerű, mozgásra épül a cselekménye, művészi erejű, érzelmi jellegű. A gyermek azonosul a bábbal, közben kiélheti elfojtott vágyait, indulatait, különösen akkor, ha cselekvője a játéknak. Bábjáték segítségével megismerhetjük a gyermekek fejlődését, megismerő- és alkalmazkodóképességét, szociális érettségét. A bábozás legyen jelen a nap minden szakaszában. Nevelési helyzeteket oldhatunk meg a bábbal. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Kis- és középső csoportban mondókázás közben, mesemotivációként használhatjuk a bábót.

Megtanítjuk a gyermekeket már a beszoktatás ideje alatt a bábok használatára, az óvónő bábokkal való bánásmódja, mintául szolgál a gyermekeknek. Nagycsoportosoknál a bábkészítéshez természetes és mesterséges anyagokat is felhasználunk.

A mesélés, verselés alapelvei, feladatai:

- Életkori sajátosság, érdeklődés, a csoport fejlettségének, összetételének figyelembe vétele a művek kiválasztásánál, melyek kapcsolódnak az évszakokhoz, ünnepekhez.
- A könyvnélküli szövegtudás az óvodai mese elengedhetetlen feltétele.
- A 3-7 éves gyermekeknek többször hallják ugyanazt a mesét, mert ez által interiorizálódik és többszöri átélésre ad lehetőséget.
- Az óvodai délutáni pihenő megkezdésekor elengedhetetlen a megnyugtató, pihenést segítő mesehallgatás.
- Az óvodai élet során minden nap jelen van a mesélés-verselés, amely kiegészülhet bábozással.
- A dramatizáláshoz sokszor hallott, rövid, jellegzetes szófordulatokat tartalmazó meséket tervezünk.

1.2. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Közben fejlődnek a gyermek manuális képességei, megismeri az anyagok tulajdonságát, alakul gondolkodása, érzelmvilága, esztétikai értékrendje. Fejlődik kreativitása, nyelvi kifejezőkészsége is. Feladatunk biztosítani a zavartalan és sokrétű egész nap folyamán biztosított tevékenykedés külső feltételeit. A vizuális tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, az ünnepek, a természet szépségei, és a gyermek által megérthető világ tárgyai, és eseményei. Legfontosabb eszközünk az ötlettől a megvalósításig a bátorítás, az útmutatás és dicséret.

Feladatok:

- Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézimunka életkornak megfelelő fajtáinak, valamint a népi kismesterségek, a népművészetünk megismertetése
- A képi kifejezőképesség, élmény- és fantáziaviláguk alakulásának segítése
- Az egyén érettségének megfelelő képi-plasztikai kifejezőképesség alakítására, elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendezői képességének fejlesztése
- A különböző anyagokkal, technikákkal, egyszerű munkafogásokkal való megismertetés
- Az eszközök használatának, karbantartásának, a munkaszervezés képességének kialakítása. Megfelelő eszközök elhelyezése olyan helyen, hogy bármikor elérhető legyen a gyermekek számára.
- Szín- és formavilág gazdagítása
- A környezetesztétika fogalmával, gyakorlatával való megismertetés
- Óvodáskor végére az eszközöket megfelelően használja, számos technikát ismerjen és biztonsággal alkalmazza azokat, alakuljon ki esztétikai érzéke és legyen igénye erre.

1.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, vagy séták és kirándulások. Ez a feladat sem korlátozódik a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, körjátékozásra. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. Az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az énekes népi játékok, és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességének (ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. A Kodály útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés, a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható.

Feladatok:

- Zenei hallás, ritmusérzék és formaérzék megalapozása, fejlesztése az egyéni sajátosságok figyelembevételével
- az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás és zenei kreativitás alakítása.
- Esztétikus, harmonikus mozgás kialakítása a néptánc elemeivel
- Zenei kultúra alakítása igényes zenehallgatással, nemzetiségi hovatartozás figyelembevételével
- Az alkotás vágyának felkeltése hangszerkészítéssel, ritmus- és dallamkitalálással
- A zene megszerettetése, a befogadásra való képesség megalapozása, egészséges lelki, kulturált, boldog emberré nevelés.
- Az ének – zene anyagának kiválasztásában elsődlegesen a gyermek életkori sajátosságait, és a nevelői célkitűzéseket kell figyelembe venni.

2. Mozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme az egészségfejlesztő testmozgás. A mozgás megszerettetése a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata. A mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a gyermek természetes mozgását, (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés.

Maximálisan biztosítanunk kell a spontán mozgáslehetőséget, az egyéni sajátosságok figyelembe vételével. A nap folyamán minden adódó lehetőséget ki kell használni a mozgásra. A tervszerű, rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja a szervezet növekedését, hozzájárul a légzőszervek a keringési rendszer, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, a szervezet biológiai egyensúlyának fenntartásában. Segíti a mozgáskultúra fejlesztését, a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, fejleszti az alkalmazkodóképességet. Előkészíti az ábrázoló – matematikai – zenei és környezet megismerésére nevelés fontos, kapcsolódó feladatait, a gyermek egész személyiségét fejleszti.

Rendkívül fontos a szabad levegőn tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is.

Feladatok:

- Természetes mozgásformák gyakoroltatásával fejlesszük a gyermekek ügyességét, gyorsaságát, állóképességét, erejét.
- Keltsük fel a gyermekek érdeklődését a mozgás iránt úgy, hogy közben élményhez juttatjuk őket az együttes mozgás során, kielégítve természetes mozgásigényüket.

- A mozgásformák gyakorlása által válják pontosabbá mozgásérzékelésük, téri és időbeli tájékozottságuk, mozgáskoordinációjuk. Mindezek következtében fejlődjön önállóságuk, közösségi magatartásuk, leleményességük és kezdeményező-képességük.
- A mozgásformák gyakorlása során juttassuk a gyermekeket örömhöz és sikerélményhez.
- Szeretessük meg a közös tevékenységet és tegyük mindennapi igényükké az esztétikus, szép mozgást.
- Minden nap biztosítsunk spontán és szervezett mozgásos játéklehetőségeket.

3. A külső világ tevékeny megismerése

A *külső világ tevékeny megismerésének* célja egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem korlátozódik csoportszobán belüli kezdeményezésekre, hiszen áthatja az óvodai élet egészét. Ezért ezek a foglalkozások gyakran történnek az udvaron, vagy a természetben.

Összefüggések feltárásával segítjük a gyermeket a világ megismerésében és megértésében. Mindezt közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építjük. Megtanítjuk a gyermeket rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutató jóra és szépre, tisztelni és becsülni értékeinket. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, jusson olyan tapasztalatok birtokába, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Fontos, hogy megismerjék a szülőföldet, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét, kötődjenek szülőföldjükhöz, hagyományinkat tiszteljék és ápolják. A természet szépségének megláttatásával megalapozzuk a természet iránti vonzódásukat, így azt szerető, tisztelő, értékeit megbecsülő, azokat védő emberré váljanak.

Feladatunk, hogy elősegítsük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinekfejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartásformálás megalapozására, alakítására.

A *matematikai nevelés* tartalmának szoros kapcsolatban kell állnia az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái, természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. (érezkelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás). Az óvodapedagógus felismeri és kihasználja játék és szabadidőben folyamatosan létrejövő matematikai tartalmak közvetítésére alkalmas szituációkat.

A matematikai megismerésnek két szintje van:

1.szint: bevezetés a matematikába (5 éves korig).

Feladat: matematikai kíváncsiság, érdeklődés kibontakoztatása, matematikai szemlélet kialakítása.

2.szint: intenzív fejlesztés szakasza (5., 6., 7. év)

Feladat: Iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek fejlesztése, műveletek elsajátítása.

Feladatok:

- Elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre.
- A matematikai érdeklődés felkeltése, közvetlen megfigyelések által tapasztalatok, ismeretek nyújtása (mennyiségi, alakú, nagyságbeli, téri viszonyok, tér-, sík-, mennyiségsszemlélet)
- Érzékelés, észlelés differenciálása, pontosabbá tétele,
- Problémamegoldó gondolkodás, véleményalkotás fejlesztése, ok-okozati összefüggések megláttatása.
- Egyéni tapasztalatszerzéssel, szabad alkotásokkal a gyermekek verbális képességeinek fejlesztése, szociális képességeik alakítása.
- A környezet iránti kíváncsiság felkeltése
- Globális látásmód kialakítása
- Élmények, tapasztalatok folyamatos biztosítása
- A környezethez kapcsolódó szokások, erkölcsi tulajdonságok fejlesztése
- A környezet higiéniájára, esztétikájára való igény kialakítása
- Egészségnevelési elvek megismerése, környezettudatos magatartás kialakítása (szelektív hulladék, újrahasznosítás és energiatudatosságra nevelés)
- A környezet változásainak figyelemmel kísérése (évszakok).

XII. AZ ÓVODA ELVÁRÁSAI, AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

A **Köznevelési Törvény** értelmében 2014. szeptember 1-jétől 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. A felvétel egész évben folyamatos. A beszoktatás fokozatos, a gyermek igényeihez mérten történik.

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről:

8. § (2) „A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.”

A beszoktatás, befogadás

Cél:

- A szülők megnyerése az együttműködés érdekében.
- Biztonságot, szeretetet, elfogadást nyújtó légkör, és a folyamatosság biztosítása.
- A gyermekek megismertetése az új környezettel, társakkal, felnőttekkel.

Az első találkozás az óvodával szinte minden gyermek esetében alapvetően befolyásolja az óvodához fűződő viszonyát. Különösen nagy figyelmet, türelmet igényelnek a közvetlenül a családból óvodába kerülő gyermekek. Ezért lehetővé tesszük, hogy még a rendszeres óvodába járás megkezdése előtt a gyermekek szüleikkel ellátogassanak az óvodánkba, megismerkedhessenek a szokásokkal, a jelükkel, az óvoda helyiségeivel, a 0. szülői értekezlet is ezt a célt szolgálja. Az óvónők beszoktatási tervet készítenek, melyet átszó a differenciálás.

A beszoktatásnak több formája lehetséges:

- anyával együtt, fokozatos beszoktatás
- anya nélküli fokozatos beszoktatás
- átmenet nélküli beszoktatás

A szülő az óvónőkkel egyeztetve döntheti el, hogy melyik formát választja. A beszoktatás időszakában mindkét óvónő és a dajka együtt van a csoportban, így a személycsere nem éri váratlanul a gyermekeket. Az új gyermekek behozhatják kedvenc játékukat, tárgyukat az óvodába. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy az első napokban csak rövid időre hagyják bent gyermekeiket. Lefekvéskor különösen nagy gyengédségre van szükségük, simogatással,

dúdolással, mesével igyekszünk őket megnyugtatni. Egyszerű, érthető utasításokkal vezetjük be őket az óvoda rendjébe. Az új gyermekekben ölbeli játékokkal, mondókával igyekszünk oldani a feszültséget. A közösségi nevelés eredményességét elősegítik az élményt adó tevékenységek, hagyományok, a csoport közös ünnepei.

A csoport működéséhez szabályok szükségesek, melyeket közösen állítunk fel év elején.

Az óvodapedagógus feladatai:

- érzelmi biztonság nyújtása, élmények biztosítása, folyamatosság
- az óvónő-gyermek, az óvónő-szülő kapcsolat építése
- szülői értekezlet során tájékoztatás a szülők részére
- a gyermekek óvodába lépésének ütemezése
- az új gyermekek fogadása, nagyobb gyermekek felkészítése a fogadásukra
- életkoruknak megfelelő játékok, eszközök, jelek elkészítése
- igény szerint családlátogatás
- pozitív érzelmi hatások biztosítása (pozitív attitűd)
- egyéni bánásmód érvényesítése
- a gyermekek szokásainak alakítása
- a gyermeki anamnézis felvétele (Gyermek tükör)

A 2,5 éves gyermekek befogadása:

„Az óvoda felveheti azt a körzetében lakó gyermeket is, aki a 3. életévét a felvételtől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden a településen lakó vagy tartózkodási hellyel rendelkező 3 éves és ennél idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.”

XIII. ÓVODAKEZDÉS ÉS ISKOLAKÉSZÜLTSEG BIOLÓGIAI, PSZICHOLÓGIAI JELLEMZŐI

1. A fejlődés jellemzői óvodakezdekőkor

Testi fejlettségi szint

A három éves gyermek testsúlya kb. 13-14 kg, a fej körfogat a 3. év végére kb. 50 cm. Az idegrendszer érési folyamata következtében a kisgyermek nagymozgásai egyre fejlettebbé válnak. Mozgása egyre koordináltabb.

<i>Motoros készség</i>	
<i>Nagymotorika</i>	<i>Finommotorika (rajzolás, mintázás, festés, kézimunka)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • akadályt megkerül • 5-10 mp-ig áll fél lábon • fél lábon ugrál • kerek játékot kormányoz, húz, tol • egyedül csúszdázik • a mászókan biztonságosan mozog • egyre ügyesebben elkapja, gurítja, rúgja a labdát • 4-6 lépcsőfokot váltott lábbal lemegy 	<ul style="list-style-type: none"> • 6-nál több kockából tornyot épít • gyurmából golyót, kígyót, sütit formál • nagy szemű gyöngyöt fűz • két kézzel egyszerű műveletet végez • szívesen rajzol és rajzait meg is nevezi • embert rajzol arccal, végtagokkal, kör formában • egyenként lapozgatja a könyvet • marokra fogja a ceruzát, egyre többször használja a domináns kezét • firkálgatás, rajzolás, festegetés nagy felületre (vastag ceruza, zsírkréta, ujjfesték, nagyméretű ecset) • tetszés szerinti színhasználat • körkörös vonalak jellemzik • különféle nyomatok készítése
<i>Anyanyelv, mesélés-verselés</i>	<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc</i>
<ul style="list-style-type: none"> • ha akkor, mert típusú viszonyokat megérti • 2-3 utasításból álló sort végrehajt • érti a helyhatározókat (alatt, felett, stb.) • szívesen hallgat mesét, verset • rövid verseket mondogat 	<ul style="list-style-type: none"> • szeret zenét hallgatni, megnyugtatja a zene • képes és szeret rövid mondókákat mondogatni, dalokat énekelgetni • egyenletes ritmusra képes tapsolni, lépegetni • szereti az altatódalokat

<ul style="list-style-type: none"> • 4-5 szavas mondatokban jól ragozva beszél • szinte minden egyszerű tárgyat és képet felismer és megnevez • beszédét az idegenek is megértik • magára névmással utal • múltbéli eseményt elmesél (múlt időt használ) • Mi? Ki? Miért? kérdéseket tesz fel • kérését, kívánságát szóban jelzi 	<ul style="list-style-type: none"> • csörgő- és ütőhangszereket szeret és tud használni • szereti a lovagoltatásokat, ölbéli játékokat, dalokat • szeret halandzsászni, saját maga „költeni”.
<i>Munkajellegű tevékenységek</i>	<i>Külső világ tevékeny megismerése, játék</i>
<p><u>Önkiszolgálás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a testápolással kapcsolatos teendőket (Wc használat, kézmosás, orrtörölés, stb.) kis segítséggel végzi • öltözködésnél kis segítséget igényel • önállóan megteríti magának, étkezik, majd terítékét a megfelelő helyre teszi • szükségleteit szóban jelzi <p><u>Alkalomszerű munkák:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a leesett tárgyakat kérésre felveszi és a helyére teszi • ünnepi készülődéskor segít ajándékokat, dísz tárgyakat készíteni. <p><u>Közösségi munka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • vigyáz környezete rendjére, segít annak tisztántartásában • a játékok között segít válogatni, rendet rakni <p><u>Környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a szemetet mindig a szemétküldőben helyezi el • télen felnőtt segítségével gondoskodik a madarokról 	<ul style="list-style-type: none"> • családjáról tud mesélni (anya, apa, gyerekek) • a főbb testrészeket funkciójuk alapján megnevez • nevezzen meg 2-3 gyümölcsöt, zöldséget, állatot, közlekedési eszközt • egyes tulajdonságok alapján csoportosítja a tárgyakat (szín, forma, méret) • összetartozó dolgokat párosít, vagy együtt megnevez • ki tudja rakni a 3 vagy 4 darabból álló puzzle-t • problémát felismer és megfogalmaz • tudja, hány éves • gyakorló játékot játszik • „mintha” játék megjelenése (később ebből alakul ki a szerepjáték) • ügyes az egymásba rakható poharakkal, kockákkal (tornyot épít) • örömmel, önfeledten játszik, nem szívesen osztja meg másokkal a játékait

<i>Érzelmi nevelés, szocializáció</i>	
<i>Szociális készségek</i>	<i>Érzelmek</i>
<ul style="list-style-type: none">• megérti, hogy mit jelent az „enyém”, „övé”• 5-15 percig részt vesz irányított csoportos tevékenységben• 3 óvodai szabályt rutinszerűen követ• másik gyermekkel vagy felnőttel társas interakciót kezdeményez• utánozza a felnőtteket és a társait	<ul style="list-style-type: none">• kezelni tudja a nagyobb változásokat is• jókedvű, bizalommal van környezetére• egyszerre szeretetteljes és durva, együttműködő és akaratos, dacos• kezdenek empátiát mutatni mások iránt• energiájuk kimeríthetetlen, állandó fizikai aktivitás jellemzi• már kezdi megérteni, hogy tetteinek következményei vannak

2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Testi fejlettségi szint

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb.

<i>Motoros készség</i>	
<i>Nagymotorika</i>	<i>Finommotorika (rajzolás, mintázás, festés, kézimunka)</i>
<ul style="list-style-type: none"> • igényli a mindennapos mozgást • téri tájékozódása kialakult, irányokat meg tud különböztetni • magabiztosan alkalmazza a jobb-bal kifejezéseket • harmonikus, összerendezett mozgásra képes a főbb mozgáscsoportok területén: járás, futás, kúszás, mászás, egyensúlyozás • kialakult szem-kéz, szem-láb koordinációja • fizikai erőnléte, állóképessége életkorának megfelelő • fejlett a egyensúlyérzékelése • ismeri a csapatjáték szabályait • egészséges versenyszellemmel képes küzdeni 	<ul style="list-style-type: none"> • örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol • képalkotásban kifejezi gondolatait, élményeit • tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani • emberábrázolása fejlett (teljes ember, profilábrázolás) • kontúron belül maradva színezi • önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot • ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat • biztosan tud gyöngyöt fűzni, vágni, varrni, hajtogatni • vonalvezetése balról jobbra halad • helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót • ceruzát íráspozícióban fogja • kézdominanciája kialakult

<i>Anyanyelv, mesélés-verselés</i>	<i>Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc</i>
<ul style="list-style-type: none"> • szívesen mesél, verssel, báboz, dramatizál önállóan • gondosan bánik a könyvekkel • folyamatosan összefüggő mondatokkal fejezi ki magát • beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek • gazdag szókinccsel rendelkezik • jól használja a metakommunikációs eszközöket • bátran és szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel • társára odafigyel, türelmesen végighallgatja mondanivalóját • tud történetet kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni • képekről tovább szövi a történetet • várja, igényli a mesehallgatást • a közölt információt megérti, bátran kérdez 	<ul style="list-style-type: none"> • élvezettel hallgat zenét • tud élvezettel, irányítás nélkül játszani legalább 5 dalos játékot • tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni • megbeszélés vagy egyéni ötlet alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kísérni • tud társaival térformákat alakítani • esztétikusan végzi különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen • tud halkán, hangosan lassan, gyorsan énekelni, beszélni • megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától • tud dallam vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni
<i>Munkajellegű tevékenységek</i>	<i>Külső világ tevékeny megismerése, játék</i>
<p><u>Önkiszolgálás</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a testápolással kapcsolatos munkafolyamatokat önállóan végzi, szükségleteit képes kielégíteni • étkezésnél helyesen használja az evőeszközöket, szalvétát, merőkanalat • képes eldönteni, hogy miből mennyit tud elfogyasztani • öltözködésnél önálló, tud gombolkozni, ruháit összehajtja, próbálkozik a cipőfűző megkötésével • önkiszolgáló tevékenységre fordított idő fejlettsége növekedésével arányosan csökken 	<ul style="list-style-type: none"> • megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat • ismeri környezete növényeit, állatait, tárgyait, eszközeit • ismeri saját testét, testrészeit, képes meg is nevezni és beazonosítani • tudja lacímét, testvérei nevét, szülei nevét és foglalkozását, saját születési helyét és idejét, óvodája nevét • képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, valaminél kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni • helyesen használja a tő- és sorszámneveket

<p><u>Alkalomszerű munkák</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • bonyolultabb feladatokat is örömmel végez el önállóan • időnként olyan megbízásoknak is eleget tesz, amelyek otthoni előkészületeket igényelnek <p><u>Közösségi munkák</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • a közösségért végzett munkák vállalásánál megjelenik helyes önértékelése, önbizalma • terítésnél ügyel az evőeszközök esztétikus elrendezésére • felelősi munkákat szívesen vállal, önállóan teljesíti • a környezet rendjének megőrzésére ügyel, segít annak tisztán tartásában (csoportszoba, udvar) • vigyáz a játékokra és rendben tartja azokat • munka jellegű tevékenységeit a felelősségérzet, a feladattudat és kitartás jellemzi <p><u>Környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • szívesen segít a falevelek, faágak, stb. összegyűjtésében • szívesen ápolja a növényeket a csoportszobában és az udvaron egyaránt • télen gondoskodik a madarak etetéséről kis segítséggel 	<ul style="list-style-type: none"> • tud tízes számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni • meg tudja állapítani: több, kevesebb, ugyanannyi • helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat • a tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tud hasonlítani forma, szín, nagyság szerint • másokat is figyelmeztet a szabályok betartására • egészséges versenyszellemben tevékenykedik • problémahelyzetekben kreatív megoldásra törekszik • képes kitartóan, több napon keresztül egyazon játéktémában együtt játszani társaival • játékában dominál a szerepjáték, képes élményei eljátszására • egyéni ötlet vagy élmény alapján bonyolult építményeket képes építeni és azokat lemásolni • Élvezi a szabályjátékokat, képesek a szabályok betartására, másokat is figyelmeztet a szabályok betartására
Érzelmi nevelés, szocializáció	
Szociális készségek	Érzelmek
<ul style="list-style-type: none"> • szívesen vesznek részt irányított játékokban, tevékenységekben 25-35 percig • a játékszereken megosztózik társaival • segíti társait a tevékenységekben • udvariassági formák betartásával kommunikál 	<ul style="list-style-type: none"> • egyre több szabályhoz képes alkalmazkodni • feladata végrehajtásában kitartó • ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rá kerül a sor • feladattudata kialakulóban van • türelemre, kitartásra, önállóságra, önfegyelemre képes

<ul style="list-style-type: none">• konfliktus helyzetekben társaival egyezkedik• érkezéskor, távozáskor köszön• megtalálja helyét a közösségben, abban jól érzi magát, ragaszkodik csoporttársaival és a csoportban dolgozó felnőttekhez• érdeklődő, nyitott az iskola iránt, elfogadja a személyváltást• korának megfelelő erkölcsi tulajdonságokkal rendelkezik: segítőkész, alkalmazkodó, konfliktuskezelő, együtt érző	<ul style="list-style-type: none">• érzelmein és indulataim képes uralkodni• korának megfelelően kialakult felelősségérzete, képes egyszerű döntések önálló meghozására• egészséges önbizalommal rendelkezik• érzelemlégya gazdag, nyitott• képes az érzelmelek felismerésére, empátiára• kiegyensúlyozott, monotoníát túri• szándékos figyelemre képes
---	---

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik

Az óvodáskor végére a gyermekek többsége alkalmassá válik az iskolai élet megkezdésére. Ebben befolyásoló tényező a családi, az óvodai nevelés, valamint a belső érés. Az iskolára való alkalmasság megállapítása nem korlátozódhat a gyermekek értelmi fejlettségére, képességeinek alakulására, hanem kiterjed az egész személyiség vizsgálatára. Három éves kortól kísérik figyelemmel a gyermekek fejlődését, s folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket a tapasztalatokról.

Iskolakezdésre felkészítő óvodai foglalkozások meghatározása:

Az iskolaérettség jogszabályi feltétele az augusztus 31-ig betöltött hatodik életév. A szülő a felmentést engedélyező szervnél kérheti gyermek iskolaérettségi vizsgálatát. Ha a felmentést engedélyező szerv azért engedélyezi a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, vagy a szakértői bizottság azért javasolja a tankötelezettség megkezdése alóli felmentésre irányuló kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvételét, mert a gyermek SNI vagy BTMN küzd, akkor a gyermek számára az óvoda a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat biztosít.

XIV. MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS

1. Gyermek mérés, értékelése

Célunk:

- olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek lehető legjobb megismerését szolgálják,
- a ránk bízott gyermekek személyiségét, a nálunk töltött 3-4 év alatt, a legideálisabban fejleszteni.

Feladatunk:

- a csoportba kerülő gyermekek aktuális fejlettségi szintjének felmérése a szülők által kitöltött Anamnézis lap/Gyermektükör alapján,
- a gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése,
- megfigyelések és mérések alapján (saját magunk által kidolgozott eszközökkel), illetve a külső szakmai partnerek véleményét meghallgatva, meghatározni a gyermekek fejlettségi szintjét,
- az iskolára való alkalmasság bizonyítása a fejlődésmérő lapok alapján.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és tehetséges gyermekek esetében. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Dokumentum	Mérési, értékelési területek, szempontok	Információ rögzítésének ideje
<i>Anamnézis lap</i> / <i>Gyermektükör</i>	– a gyermek óvodáskor előtti fejlődésének jellemzői – a család szocio-kulturális jellemzői	óvodáskor kezdetén
<i>Egyéni fejlődésmérő lap</i>	– szociális képességek – motoros képességek (nagy- és finommotorika) – kognitív képességek – orientációs képességek – kommunikációs képességek – játék tevékenység – feladatvégzés	2x évente november, április

Egyéni fejlesztési terv fejlődésmérő tartalmazza		2x évente november, április
--	--	--------------------------------

A mérés során keletkezett dokumentumok felhasználása	
az óvodapedagógus számára:	a szülő számára:
<ul style="list-style-type: none"> – A kapott eredmények alapján megvalósul az egyénre szabott fejlesztés. – Az eredmények újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat. 	<ul style="list-style-type: none"> – A konkrét adatokból látja gyermeke aktuális fejlettségi szintjét. – A tájékoztatás a családdal való együttműködés gerincét képezi. – A mérési eredmények megbeszélése a HHH gyermek szüleinek és pedagógusának részvételével 3 havonta.

2. A nevelési munka belső ellenőrzése értékelése

E tevékenység **fő feladata** a nevelési programunk funkcionális működésének vizsgálata: a Pedagógiai Program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása, valamint a pedagógiai gyakorlat hatékonyságának mérése, segítése, fejlesztése.

A pedagógiai programunkban a nevelési területeknél meghatározott fejlődés várható jellemzőit, tekintjük óvodáskor végére kimeneti eredménynek.

Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor végére. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

A pedagógiai munkánk ellenőrzése, értékelése:

- Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.
- A nevelési programunk értékelését, megvalósulását, beválását az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évenként végezzük.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése
- az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése.

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik az intézményvezető az éves munkatervében meghatározott fő feladatok figyelembevételével, valamint a BECS öt évre szóló Önértékelési Programjában és egy évre szóló Intézkedési tervében foglaltak szerint.

Az intézményi szintű ellenőrzésért az intézményvezető a felelős a Csóri Csivitelő Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint.

Az intézményvezető mellett az intézményvezető munkamegosztás alapján vesz részt

Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónókkal folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük. A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére. Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alap dokumentumai képezik.

Az ellenőrzést, elemzést és értékelést segítő dokumentumok:

- Óvodavezető éves munka terve
- Óvodavezető beszámolója
- Csoportnapló az adott nevelési évben a gyermekcsoport nevelési terve, szokás – szabályrendszere, a gyermekcsoport tevékenységi terve, tervezési időkeret
- Az önértékeléssel és pedagógiai szakmai ellenőrzéssel összefüggő dokumentumok (jegyzőkönyv, önfejlesztési terv, intézkedési terv).
- Pedagógiai programunk értékelését az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évente végezzük.

3. A nevelési munka külső ellenőrzése értékelése

Célja a pedagógusok munkájának külső, egységes kritériumok szerinti ellenőrzése és értékelése a minőség javítása érdekében.

Fajtái:

- intézményi tanflüyeleti ellenőrzés
- vezetői tanflüyeleti ellenőrzés
- pedagógus tanflüyeleti ellenőrzés

A külső szakmai ellenőrzésnek és értékelésnek nem a hibakeresés, hanem a megerősítés és a fejlesztés az elsődleges célja. A cél egyértelműen a nevelési-oktatási intézmények szakmai fejlődésének támogatása, melyet a pedagógus, az intézményvezető és az intézmény ellenőrzésén és értékelésén keresztül kíván elérni a jogalkotó. Hosszú távú célként jelenik meg a pedagógusok

és az intézmények körében a pedagógiai értékek bemutatása, a jó gyakorlatok elterjesztése és végső soron egy egységesen jó szakmai színvonalú köznevelés biztosítása.

Az ellenőrzés a pedagógusok, intézményvezetők és intézmények pedagógiai-szakmai munkájának fejlesztését tűzi ki célul a köznevelés minőségének javítása érdekében. Ennek megfelelően a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egy olyan eszköz, amely az értékelési rendszer más elemeivel együtt a tervezésre és megvalósításra építve határozza meg a következő időszak fejlesztéseinek irányát. Az ellenőrzés másik fontos célja a pozitív visszacsatolás, vagyis a kiemelkedő területek azonosítása mind a pedagógus, mind a vezető és az intézmény munkájára vonatkozóan.

3.1. A komplex tafelügyeleti ellenőrzés

Célja: a komplex ellenőrzés a jelenleg működő tanfelügyelet legtöbb elemének és szabályának a fenntartása mellett a leginkább támogatást igénylő intézményekre fókuszál azzal a céllal, hogy elsősorban ott kerüljön sor a komplex ellenőrzésre, ahol előre meghatározott, objektív adatok, mutatók alapján lemaradása van az adott köznevelési intézménynek, és a lemaradás megszüntetéséhez az intézménynek célzott szakmai támogatásra van szüksége. Az ellenőrzés az intézményműködés, az intézményvezetés és a pedagógusi tevékenységek eredményességét és szakszerűségét vizsgáló területek ellenőrzésére összpontosít. A komplex ellenőrzés megteremti annak a lehetőségét, hogy az eljárás keretében megvalósuló ellenőrzés során megtörténjen az intézményi, intézményvezetési és pedagógusi szakmai működésben az országos átlagértékektől való elmaradás okainak, vagy az intézmény esetében a külső-belső környezeti tényezőkre figyelemmel az intézményi kifogásolható működési formák rendszerszintű feltárása, és az okok megszüntetése érdekében megfogalmazott szakértői javaslatokra támaszkodva az intézményben folyó munka színvonala növekedjen.

Célcsoportja: A komplex ellenőrzés eljárásrendjét meghatározó EMMI rendelet 152/B. §-a részletezi azt, hogy mely mutatók alapján kerülhet sor egy intézményben komplex ellenőrzésre. Ennek megfelelően a komplex ellenőrzésbe az intézmények a következő szempontok alapján kerülnek kiválasztásra (a továbbiakban: bekerülési szempontok):

- a) az intézmény vagy az intézményvezető az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés szakértői értékelése alapján - legalább három területen hatvan százalék alatti eredményt ért el, vagy - egy területen harminc százalék alatti eredményt ért el, vagy
- b) az adott intézmény az országos kompetenciamérés legutóbbi nyilvánosságra hozott eredményei alapján bármelyik mérésben érintett évfolyamon, bármelyik vizsgált kompetencterületen a családháttér-indexet figyelembe véve az adott intézménytípusra számított és a hivatal által nyilvánosságra hozott országos átlagértékénél statisztikailag kimutathatóan gyengébb eredményt ért el, vagy
- c) a hivatal által működtetett korai jelző- és pedagógiai támogató rendszerben a legutóbbi két adatfelvételkor rögzített intézményi szintű lemorzsolódási mutatók közül bármelyik

jelentősen meghaladja az adott intézménytípusra a hivatal által számított megyei vagy országos átlagértéket, vagy az intézmény legalább két adatfelvétel során romló tendenciát mutat bármelyik lemorzsolódási mutató esetében, vagy

- d) az intézmény az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés kapcsán készített fejlesztési vagy intézkedési tervet nem töltötte fel a hivatal által működtetett informatikai támogató rendszerbe. Az ellenőrzés alá vont intézményeket az oktatásért felelős miniszter jelöli ki az Oktatási Hivatal javaslata alapján.

XV. A NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazítva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A tervezés tudatos, átgondolt folyamat, melynek során számításba kell venni, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme és fejlődési dinamikája más és más lehet.

A nevelés és a tanulás egymással szoros kölcsönhatásban valósul meg. A célok és feladatok ismeretében a nevelő munkát éves periódusban kell átgondolni, majd a tevékenységeket az évszakok köré rendezni. A konkrét tervezés hetes ciklusokban fog realizálódni. Az évestervtől a heti tervezés során az óvodapedagógus saját belátása szerint bármikor eltérhet.

A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés-tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni.

A tervezésnél ne az ismeretanyag növelése, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A fejlesztés módszere

A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A fejlesztés módszere az egyénre szabott, differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Részben osztott és életkor szerint osztott csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. Az óvodapedagógus dönti el, hogy az adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A kötött foglalkozásoknál is törekedni kell az adott légkörben történő, játékos, élményt adó cselekedtetésre.

A fejlesztés, a foglalkozás formáját nem a gyermekek életkora, hanem a fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. Fontos, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen,

tapasztaljon, tanuljon a gyermek, és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Kreatív probléma megoldásra ösztönözzük a gyermekeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A fejlesztés kerete

- A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
 - Önálló és irányított tapasztalatszerzés
 - Játékos tevékenységszervezés

A nevelés időkeretei

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A nevelés helyszíne

A foglalkozásokat az óvoda, a helyiségeiben, illetve egyéb, a foglalkozás megtartására alkalmas helyen szervezi meg. Az óvodán kívül akkor szervezhető foglalkozás, ha a gyermekek, intézményi felügyelete a külső helyszínen, továbbá az oda- és visszajutás közben biztosított. Az óvodán kívül szervezett foglalkozásról a szülőt előzetesen tájékoztatni kell.

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógus foglalkozik, óvodapedagógusonként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel.

Napirend

Időtartam (tól-ig)	Napirendi tevékenységek
6:00 – 7:30	A gyermekek fogadása a gyűjtőcsoportban. Szabad játék.
7:30 – 10:30	Párhuzamos tevékenységek: <ul style="list-style-type: none">• Szabad játék, óvónő által kezdeményezett tevékenység• Tízórai Folyamatos vagy kötött formában• Tevékenységekben megvalósuló tanulás a hetirendben rögzítettek szerint. (max. 35 perc)• Mindennapos testnevelés
Kb. 10:30 – 11:45	Öltözködés, udvari játék, levegőzés, vagy játék a csoportban.
11:45 – 12:30	Öltözködés, mosdóhasználat, ebéd.
12:30 – 13:00	Mosdóhasználat. Előkészületek a pihenéshez. Mese.
13:00 – 15:00	Pihenés, egyéni szükséglet szerinti ébredés.
15:00 – 16:30	Párhuzamos tevékenységek: Uzsonna Szabad játék 16:00 – 16:30: gyűjtőcsoportban.

Hetirend

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. Lényeges, hogy mindenre jusson elegendő idő. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A pedagógiai munka dokumentációi

A programunkhoz kapcsolódó szakmai dokumentumok:

1. A **vezető éves pedagógiai munkaterve**, mely összefüzi az egyes csoportok éves pedagógiai munkáját.

2. **Egyéni fejlődési napló:**

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció tartalmazza:

- a gyermek anamnézisét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket (nevelési évente kétszer).

3. **A csoportnapló**

Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.

A csoportnapló tartalma

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három - négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként:
 - a nevelési feladatokat,
 - a szervezési feladatokat,

- a tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- az értékeléseket,
- a hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
- a feljegyzést a csoport életéről.

4. A felvételi és mulasztási napló:

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A felvételi és mulasztási naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését.

Felvételi és mulasztási napló tartalma:

- a gyermek naplóbeli sorszámát, oktatási azonosító számát,
- nevét, születési helyét és idejét,
- állampolgárságát, nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcímét, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat számát,
- lakóhelyének, tartózkodási helyének címét,
- anyja születéskori nevét, apja vagy törvényes képviselője nevét,
- a felvétel időpontját, az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítését,
- a szülők napközbeni telefonszámát,
- a megjegyzés rovatot, melyben az SNI gyermekek esetében fel kell tüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét, a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját.
- A megjegyzés rovatba kell feltüntetni még az óvodai elhelyezés megszűnését is.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

XVI. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek a közös tevékenységgel, az esztétikai élmények hatásával.

Az ünnepek a hagyományok ápolása szempontjából is fontosak, hiszen a kultúránk megismertetésére adnak lehetőséget.

Az óvodai ünnepek a szülőkkel való együttműködés fontos színterei, lehetőség nyílik az óvoda egyéni arculatának megmutatására. Az ünnepi készülődésbe lehetőség szerint a szülőket is bevonjuk, így jobban megismerhetik munkánkat. Tevékenykedő délutánra hívjuk őket, ahol a gyermekekkel együtt készülődnek az ünnepre.

Az előkészület lehetőséget ad a gyermekek közötti kooperáció és kommunikáció gyakorlására. Elegendő időt biztosítunk az ünnepekhez kapcsolódó tevékenységek elvégzéséhez. Közösén készítjük el a gyerekekkel az ünnepekhez szükséges eszközöket, díszítést, kellékeket.

Az ünnepek időtartamánál figyelünk arra, hogy ne legyen megterhelő, fárasztó a gyermek számára. Az ünnepek helyszínét úgy választjuk ki, hogy mindenki kényelmesen elférjen, kerüljük a zsúfoltságot. Így a helyszín lehet a teremben és a szabadban egyaránt az adott körülmények figyelembevételével.

Az ünnep külsőségei sokat jelentenek a gyerekeknek, ezek jelzik számukra hétköznapiól eltérőt, a különlegest. A feldíszített terem, az alkalmi ruha, a megterített ünnepi asztal érzelmileg nagyon fontos nekik, megfoghatóbb számukra az ünnep érzése.

Csoportos ünnepek:

- Születésnapok megünneplése dallal, verssel közösen – egész évben folyamatosan.
- Télapó: Csoportonként ajándékozta meg a gyermekeket.
- Advent, Karácsony: külső jegyekkel, hangulati előkészítéssel, ajándékkészítéssel.
- Farsang: dekorálás, jelmezes farsangi bál, télűzés.
- Március 15.-ei megemlékezés: zászló- és kokárdakészítés.
- Húsvét: hangulati előkészítés, dekorálás, ajándékkészítés, tojás festés, locsolkodás.
- Anyák napja: köszöntővers tanítása, ajándékkészítés.
- Évzáró - ballagás: Az iskolába indulók búcsúztatása, szülők részvételével.

Óvodai szintű rendezvények:

- Szüret
- Márton napi kézműves délután
- Gyermeknap

Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek:

- Idősek napja

Jeles napok:

- A népmese világnapja
- Állatok világnapja
- Víz világnapja
- Föld világnapja
- Madarak és fák napja

XVII. INKLUZÍV PEDAGÓGIA – INTEGRÁCIÓ A SAJÁTOSÁGOK MEGŐRZÉSÉVEL, A KÜLÖNBΣÉGEKHEZ VALÓ ALKALMAZKODÁSSAL – A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

1. A differenciálás

A hátrányokkal és az előnyökkel rendelkező, különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése-oktatása az egyéni sajátosságokat figyelembe véve, azokhoz alkalmazkodva. A nevelési-oktatási folyamat olyan speciális tervezése, szervezése, megvalósítása, amikor a folyamat egy részében a különböző egyéni sajátosságokkal rendelkező gyerekek párhuzamos, eltérő módon, testre szabott, speciális feladatokat végeznek.

A gyermekek közötti fejlődésbeli különbségek, melyek megnyilvánulnak:

- Eltérő biológiai szükségleteikben (testi, idegrendszeri sajátosságaikban)
- Adottságaikban (értelmi képességeik, kifejezőkészségük terén)
- Tapasztalataikban, egyéni élményeikben
- Mozgásigényükben (túl mozgékony, megülő)
- Társas magatartásukban, kontaktusteremtésükben (visszahúzó, aki mindenkivel rögtön megtalálja a hangot)
- Érzelmeikben
- Érdeklődésükben, aktivitásukban

Az óvodapedagógus feladatai az egyéni bánásmód, a differenciált fejlesztés terén:

- Biztosítsa, hogy a gyermekek a rájuk jellemző sajátos vonásuknak megfelelően váljanak a közösség tagjaivá.
- Az óvónő mindig igyekezzék tetteivel és szavaival kifejezni, hogy a gyermekek közötti különbségek, az eltérő fejlettségi szint, a feladatmegoldásban megjelenő teljesítménykülönbség természetes jelenség.
- Segítse elő, hogy lehetőség szerint minden gyermek tünjek ki valamiben, legyen rá jellemző pozitív megnyilvánulás.
- Az egész közösség előtt álló feladatokat minden egyes gyermek számára tegye közelivé, érthetővé, érzelmileg elfogadhatóvá, vonzóvá.
- Tervezzon minden helyzetben több fokozatban, minőségben, hogy a gyermekek megkapják a választás lehetőségét. Ha a gyermek az általa választott szinten teljesít, továbblépésre ösztönzi sikerélménye, így bonyolultabb, újabb feladatokat vállal. Bízunk a gyermekben, s ha ezt érzi, eredményes lesz, önmagát fejleszti tovább segítségünkkel.
- Az óvodapedagógus személye, attitűdje legyen együttműködésre kész, éreztesse támogató fegyelmét, a segítségnyújtás biztonságát.

- Biztosítsa minden gyermek számára a differenciált, egyéni bánásmód elvét. Egyéni bánásmódra minden gyermeknek szüksége van.
- Olyan eszközök és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben lehetővé teszi számukra a tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Fontos, hogy minél megfoghatóbb legyen. Kevesebb verbális közlés, minél több szemléltetés, bemutatás.

2. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

2.1. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek nevelése

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiség fejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Feladatok:

- Bizonyos funkciók tartós stagnálása esetén visszatérni a gyermeknek arra a fejlettségi szintjére, ahol még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat el kell juttatni őt a következő szintre.
- A lemaradások természetes módon történő fejlesztése sok mozgással, játéktevékenységgel.
- Idő és lehetőség biztosítása a hiányosan elsajátított vagy gyakorlásra szoruló ismeretek más területen való elmélyítésére, korrigálására.

2.2. Nemzetiségi, etnikai és migráns gyermekek nevelése az óvodában (szükség esetén)

Célunk:

- A 3-7 éves, többségében hátrányos és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése szeretetteljes, gyermekközpontú, a másságot elfogadó légkörben, különös tekintettel az életkori, az egyéni sajátosságokra és az eltérő fejlődési ütemre.
- A kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása és fejlesztése
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása úgy, hogy tudatosan építünk a cigány vagy más nemzetiségi kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hagyományokra.

Alapvető feladatok az óvodai nevelés keretén belül:

Egészséges életmód alakítása:

- egészséges életvitel igényének alakítása a megfelelő testi fejlődés érdekében

Érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok:

- biztonságot nyújtó, derűs légkör kialakítása
- érzelmekre épülő kapcsolatok kialakítására nevelés
- a kultúrák közötti különbségek elfogadására nevelés

Migráns gyermekek interkulturális nevelése:

Migráns gyermek az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok:

1. Felkészülés a gyermek fogadására:

Az óvónő felkészülése a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjtenie, szükség esetén utána kell olvasnia. Ezek az információk hozzásegítik ahhoz, hogy jobban megérthesse a gyermek viselkedését, meghatározhassa a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Tanácsos ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetni.

2. Az érkező gyermek empátiás fogadása:

A migráns gyermek kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes szocializációs tapasztalatai:

- A migráns kisgyermek, amikor bekerül a számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőknek, kirekesztettnek érzi magát.
- Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét, és őt sem értik a többiek.
- Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól.
- Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi, ő más, mint a többi kisgyerek.
- Általában a család szociálisan is rászorult, ezért a többi kisgyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát.

Ezért az óvónő legfontosabb feladata:

A kezdeti időszakban a **gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése**. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékékként való bemutatása szükséges a többségi gyermekek számára. A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve valósítható meg.

A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

3. A fejlődés eredménye óvodáskor végére /sikerkritériumok/:

- Szívesen jár óvodába.
- A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- Szívesen játszik társaival, és a csoporttársak is keresik a társaságát.
- Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.

2.3. Tehetség kibontakoztatás az óvodában

A Pedagógiai Programunkban megfogalmazott értékek azt a célt szolgálják, hogy a ránk bízott gyermekek adottságaikkal, képességeikkel, fejlődésükkel, szervezett és spontán tapasztalataikkal összhangban, minél teljesebben bontakoztathassák ki tudásukat, személyiségüket.

Nagyon fontos alapelvünk: a tehetség ígértű óvodás elsősorban gyermek, éppen ezért feladatunk, hogy élménydús környezetet teremtsünk óvodásainknak. Tehetségfejlesztés megalapozása, érzelmi alapok lerakása, lehetőségek megkínálása a feladatunk

Tehetség kibontakoztató tevékenységünk során a gazdagítás/dúsítás módszerét alkalmazzuk. Programjainkat valamennyi gyermekünk számára kínáljuk, nem alkalmazzuk a kiválasztás módszerét, ugyan akkor nagy figyelmet fordítunk a kisgyermek egyéni képességeit figyelembevevő differenciált fejlesztésre.

Tehetséges gyermekek kiszűrésének módjai közül az alábbiakat alkalmazzuk, igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz:

- Esetmegfigyelés
- Személyiség megfigyelés /tulajdonságlista alapján (óvodás korcsoportra jellemző)

Tehetség kibontakoztatásunk célja:

- felismerni a tehetséget és megjelenési formáit
- segíteni a gyermeket a továbbfejlődésben
- kielégíteni a kiemelkedő képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit erős oldalának fejlesztése)

- a tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszichomotoros és érzelmi - akarati éretlenség)
- megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása

Feladataink:

- sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányaik megismerésében
- egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- elfogadó és támogató környezet kialakítása
- óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel

3. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

A szociálishátrányok enyhítését segítő tevékenységek

- Felelősségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a gyermek veszélyeztetettségét is magában hordja.
- Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való – együttműködésre készítő – kapcsolattartás.

A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

Környezeti okok

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése
- Szülők iskolázatlansága
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létminimum alatt 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság

- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek ismertetése
- Az önművelés igényének kialakítása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés
- Egészségnevelés
- Igény szerint ügyelet biztosítása: szülői értekezletek és fórumok időtartama alatt
- Kulturálisrendezvények csoportos látogatása

Szülőknek felajánlott segítség

- Szülői fórum, életvitellel kapcsolatos tanácsadás
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyitott napok, kézműves délutánok, stb.

4. A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

Az esélyegyenlőség biztosítását és a társadalmi befogadást a sajátos nevelési igényű gyermek intézményes nevelésének kezdeti, korai szakaszában kell elkezdeni.

Az **integráció** az a folyamat, amely a fogyatékos – nem fogyatékos gyermekek közötti interakció maximális megvalósítását célozza. Vagyis a **hangsúly nem a pusztán együttléten, hanem az együttes tevékenykedésen, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van.** A fogadó és a beilleszkedő fél számára ez egyaránt alkalmazkodást tesz szükségessé.

A szülők szerepe alapvető és lényeges, sőt nélkülözhetetlen eleme az integrációs folyamatnak. Az együttnevelés mindennapi megvalósulásának és a gyermek eredményes

fejlesztésének legfőbb feltétele a pedagógus és a fejlesztőpedagógus együttműködése. A közösségbe történő beilleszkedés szempontjából fontos a csoporttársak el- és befogadóképessége.

A Nemzeti Köznevelésről szóló 2011. évi CXC Törvény 4§ 23. nagy figyelmet fordít a **sajátos nevelési igényű gyermekek** eredményes fejlesztésének biztosítására.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján: „mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd.”

Az Alapító Okirat szerint óvodánk felvállalja, hogy annak a különleges bánásmódot igénylő gyermeknek az óvodai nevelését, ellátását, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenességével küzd,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének súlyos rendellenességével küzd.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük, és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerint környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

Az óvodai nevelés és fejlesztés elvei a sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan:

- Óvodánk pedagógusainak, a szülők, és gyermekek közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására.
- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni
- Amennyiben részesült korai fejlesztésben, arra kell építeni
- A fejlesztés folyamatosságát biztosítani kell.
- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen (kivárási képessége)
- A szociális készségek fejlesztése
- A kognitív funkciók fejlesztése az adekvát játékhasználat elősegítése
- Tudatos önállóságra nevelés, önkiszolgálás
- Differenciált fejlesztés (megfelelő idő, ingerek, fokozatosság biztosítása)
- Az eltérő terhelhetőség figyelembevétele
- SNI gyermeket nevelő szülők fogadóórán történő tanácsadása, és megsegítése
- Folyamatos kapcsolattartás a speciálisan képzett szakemberekkel

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az integrált gyermekekkel kapcsolatos összes tevékenység koordinálásáért a csoport óvodapedagógusa felelős.
- Az óvodapedagógus és a gyógypedagógus vagy terapeuta közösen, személyre szabottan határozza meg a feladatokat, melyet az óvodapedagógus a mindennapi gyakorlata során alkalmaz.
- Az óvodapedagógus feladata a kapcsolattartás a Szakértői Bizottságokkal, Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottsággal, kontrollvizsgálatok időpontjának jelzése, a különféle szakemberekkel (pszichológus, gyermek- neurológus), gyermekvédelmi megbízott, Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival való együttműködés.
- Ismerje meg a sérült gyermek családi körülményeit, hogy milyen együttműködésre számíthat.
- Rendszeres megbeszélést folytat a gyógypedagógussal- szülővel-, dajkával- az egységes követelmények támasztása érdekében.
- A csoport mindkét óvodapedagógusa rendszeres tájékoztatást nyújt az intézmény vezetőségének a gyermek fejlődéséről, problémákról, az elért eredményekről.
- Ő felel az integrált gyermekekkel kapcsolatos dokumentációért, a szükséges információk elosztásáért, miközben figyelemmel van a személyi adatok védelmére és titoktartási kötelezettségére.

Az óvodapedagógus – a speciális szakember iránymutatása mellett – az alábbi kompetenciákat fejlesztheti:

- **Kognitív**
 - Gondolkodási képesség (konvertálás, rendszerező képesség, logikai képesség, és kombinatív képesség)
 - Tudásszerző képesség (ismeretszerző, alkotó képességének fejlesztése)
 - Kognitív kommunikációs képesség (vizuális, nyelvi)
 - Tanulási képesség
- **Személyes kompetencia**
 - Önkiszolgáló, önellátási képesség fejlesztése – öltözködés, vetkőzés, étkezés,
 - Testi képességek fejlesztése, mozgásfejlesztés,
 - Befogadóképesség fejlesztése- zene, vizualitás, irodalom,
 - Önkifejezés képességének fejlesztése – zene, vizualitás, előadói – és szövegalkotó képesség
 - Önvédelmi képesség fejlesztése – szabadság, - egészség, és identitásvédelem,
 - Speciális képességek (tehetség) fejlesztése- egyéniséggé nevelés

- Önszabályozás és önfejlesztés képességének fejlesztése.

- **Szociális**

- Szociális szokások és minták - személyes példamutatás,
- Szociális készségek – legfontosabb kiválasztása, szükségszerű működtetése
- Szociális ismeretek – direkt emberi viselkedések, szociális normák gyakorlása utcán, járművön,
- Szociális kommunikáció,
- Szociális érdekérvényesítés - szükséglet jelzése, segítőkész énkép erősítése, segítő viselkedésformákat támogató normák tanítása, segítségnyújtás normáinak aktiválása.

A tudatos és hatékony pedagógiai hatások szakmai feltétele az **egyéni fejlesztési terv** kidolgozása, mely mindig egy adott gyermek részére készül.

Kiindulópontja az adott gyermek állapota (mozgása, beszéde, figyelve, emlékezete, stb.).

A fejlesztés fő célja az egészséges, harmonikus személyiség, a beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, valamint az iskolai tanulási zavarok megelőzése. Az iskolaérettség feltételeit a testi fejlettség mellett öt területen határozzák meg a mozgásfejlettség szintjében, a kognitív képességek minőségében, a gondolkodás, a szocializáció, a beszéd-készség területén. A fejlesztési tervnek mindezeket a területeket fel kell ölelnie.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek enyhe fogyatékoságának (érzékszervi, értelmi, beszéd, pszichés fejlődés zavara) típusához igazodó szakemberek együttműködése szükséges.

Az utazó gyógypedagógus feladatai:

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- Javaslatot tesz a fogyatékoság típusához, a gyermek egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a gyermek elhelyezése a csoportban, hely és helyzetváltást segítő bútorok, eszközök alkalmazása, stb.)
- Segítséget nyújt a fejlesztéshez szükséges speciális eszközök, szakirodalom kiválasztásában
- Javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- Figyelemmel kíséri a gyermekek haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra
- Rendszeres időközönként hospitál az adott gyermekcsoportban,
- Együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekekkel foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- Kapcsolatot tart a szülőkkel, nyomon követi az ő segítőmunkájukat is,

- Felel az integrált gyermekekkel kapcsolatos dokumentációért, a szükséges információk elosztásáért, miközben figyelemmel van a személyi adatok védelmére és a titoktartás kötelezettségére,
- Terápiás fejlesztő tevékenységet végez a gyermekkel közvetlen foglalkozásokon, egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló nevelési keretben, ennek során támaszkodik a gyermek meglévő képességeire, az ép funkciókra.
- Tevékenységét egyéni fejlődési lapon (TÜ. 357. r.sz.) dokumentálja. (2/2005.(III.1.) OM.r.)

Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez:

- Fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- A rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé.

5. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- A teljesítmények értékelése során
- Az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- Gyermeki jogok gyakorlása során
- Az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során (a jogszabály alapján járó juttatások)
- Az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- Érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- A gyermek csoportban való elhelyezése során
- Szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön
- Megfelelő számú szülői igény esetén nemzetiségi nevelésben részesüljön.

6. Óvodai fejlesztő program – a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

Az óvodai nevelés területei, melyek a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésében kiemelt jelentőséggel bírnak:

Pedagógiai munka kiemelt területei:

Legfontosabb feladatainknak tartjuk:

- A családdal együttesen kell segítenünk, hogy a gyermekek megtalálják helyüket az óvodánkban. Az óvoda és a család hasonlóságainak és különbségeinek átélése közben a félelmet, szorongást minimálisra igyekszünk csökkenteni, érzelmi biztonságot alakítunk ki.
- A gyermekek anyja vagy apa jelenlétében ismerkedjenek az óvodai környezettel, társaikkal, óvó nénikkel, dajka nénivel.
- Bizalomra épülő kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel. Amikor hozzák a gyermeküket óvodába, időt kell szakítani arra, hogy az óvónő megtudja a gyermekkel kapcsolatos – előző napi, éjszakai, reggeli – történéseket, problémákat. Ha ismeri ezeket, a gondokat, akkor bánásmódját elfogadóan ehhez tudja igazítani.

Anyanyelvi nevelés:

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. A gyermekek anyanyelvi képességeinek fejlesztése, kommunikációs képességük alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel –, az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Óvodánkban megteremtjük azt a légkört, ami alapja a beszédkapcsolat kialakulásának. Bármit teszünk a nap folyamán – ha mesélünk, ha kapcsolatot teremtünk felnőtellel, gyerekkel, ha az élet adta lehetőségekre reagálunk, ha szokásokat, szabályokat alakítunk –, ezt példaértékű beszéddel, követésre méltó nyelvhasználattal, kifogástalanul tesszük. Gyakori, szeretetteljes beszédkezdeményezéssel, beszédkapcsolattal felélesztjük a gyermek beszédkedvét, fejlesztjük beszédértését, beszédképességét. A reggeli beszélgetések alkalmával igyekszünk minél jobban megismerni, kideríteni, hogy az nap az adott gyermek milyen pszichés állapotban van, és lehetőséget biztosítunk arra, hogy elmondja gondolatait, esetleges problémáit.

Fontos feladataink:

- Az anyanyelvi játékok a beszédfejlesztés leghatásosabb eszközei, éppen ezért tudatosan, tervszerűen az életkori sajátosságokat és a fokozatosságot figyelembe véve alkalmazzuk azokat.
- Figyelembe vesszük a család nyelvi kultúráját, az egyes gyermek eltérő fejlődési ütemét. Gonddal figyelünk arra, hogy egyetlen gyermeket se gátoljon nyelvi lemaradás a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolatok alakulásában.
- Külön figyelmet fordítunk a nyelviileg gátolt gyermekekre, őket logopédushoz irányítjuk. A logopédus segítségével felderítjük a problémák okait, megkeressük a fejlődés lehetőségeit.
- Gondozási tevékenységek közben kialakítjuk a természetes párbeszédet. Arra ösztönözzük a gyermeket, hogy szükségleteit, kívánságait bátran, természetes módon fejezze ki.
- Segítjük a gyermekeket abban, hogy együttesen végzett tevékenységek közben sajátítsák el, gyakorolják az együttműködést segítő kifejezéseket, az érintkezés udvarias formáit.
- Bekapcsolódva a gyermek játékába, természetes módon kínálunk mintát arra, hogyan lehet egymáshoz viselkedésben, beszédben is alkalmazkodni.
- Szerep- és szituációs játékokkal gyakoroltatjuk a különböző helyzetekhez illeszkedő beszédmódot, nyelvi eszközök használatát.
- Munkajellegű tevékenységek közben megfogalmazzuk a szabályokat, elmondjuk az eszközök nevét, összehangoljuk a munkafolyamatokat, megbeszéljük a munkamegosztás módját. Ezzel bővítjük a nyelvhasználat területeit, kialakítjuk a gyermekben az igényt és a képességet a beszédkapcsolatokon alapuló együttműködésre.
- Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy elmondja véleményeit a belső képekről, amelyeket meg akar jeleníteni rajzolással, festéssel, mintázással. Ösztönözzük arra, hogy kifejtse véleményét arról, milyen érzelmeket, esztétikai élményt váltott ki belőle mások alkotása. Biztatjuk őket arra, hogy mondják el, mit szeretnének alkotni, s ahhoz milyen anyagokat és eszközöket fognak használni.
- A jól artikulált, megfelelő ritmusban, tempóban előadott versekkel az irodalmi nyelv szépségeivel ismertetjük meg a gyermeket.
- Irodalmi kezdeményezéseken a kifejezésekkel, szólásokkal, nyelvi fordulatokkal megismertetésével, stílusról eszközök használatával gazdagítjuk a gyermekek nyelvi kifejezőkészségét, segítjük szókincsük gyarapodását.
- Alkalmat teremtünk arra, hogy az általunk kitalált történetek folytatásával fejlődjen a kreatív képzeletük. Ritmikus mondókákkal, altatókkal, ringató dalokkal lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy egyszerre hallja a nyelv zenéjét és ritmusát.

- A külső világ tevékeny megismerése közben biztosítjuk a gyerek számára, hogy ismerkedjen az anyagok, tárgyak nevével, tulajdonságot, minőséget jelző kifejezésekkel, viszonyítást kifejező szavakkal, a birtokviszony kifejezésének módjával.
- Megteremtjük a lehetőségét annak, hogy a tapasztalatok alapján kérdések és válaszok fogalmazódjanak meg, hogy az okokról és a következményekről gondolataikat el tudják mondani.
- Matematikai tartalmú tapasztalatokhoz juttatva megismertetjük őket szaknyelvi kifejezésekkel, fogalmakkal. Segítjük őket abban, hogy képesek legyenek ítéletalkotásra, a relációk, mennyiségi és térbeli kiterjedések megfogalmazására.
- Többször elmondjuk a szülőknek, hogy igen nagy szerepe van a gyermek értelmi, érzelmi fejlődésében, a gyermek-szülő kapcsolat erősítésében a közös beszélgetésnek, a beszélgetést kísérő közös tevékenységnek, a mesélésnek.

Érzelmi nevelés és szocializáció:

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében úgy gondoljuk, hogy ez az egyik terület, amire még nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk. Mivel a gyermek első és meghatározó élettere a család, a család, mint elsődleges szocializációs kiscsoport mely átadja az ember kultúrájának szokásait, szabályait, és a viselkedés külső elvárásait, ha a gyermek a családban nem sajátítja el ezeket, a szociális kompetenciákat, akkor nekünk kell az óvodában, természetesen a szülőket is bevonva megtennünk. A szülőértekezleteken tájékoztatjuk a szülőket az óvodában folyó munkáról, gyermekük fejlődéséről bemutatjuk munkáikat.

Fontos feladataink:

- Érzelmi biztonságot, testi-lelki egyensúlyt nyújtó derűs, otthonos és szeretetteljes légkör megteremtése az óvodás évek alatt.
- A gyermekek életrendjét napirendben határozzuk meg. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermekeknek.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a tevékenységeiket szabadon választhassák meg, életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően sokféle tevékenységben vegyenek részt – kedvük szerint.
- Bevonjuk a gyermekeket csoportszobájuk alakításába, szépítésébe, törekszünk a csoportok otthonossá tételére.
- Egyértelművé tesszük a gyermek számára, hogy mit és miért tartunk helyesnek, mit miért utasítunk el, mi áll tőlünk távol. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekkel szemben támasztott követelmények, igények azonos elvek szerint valósuljanak meg. Megalapozzuk szokás- és normarendszerüket.
- Éreztetjük, hogy a csoport minden tagja egyénenként fontos.

- Segítjük az „én-tudat” alakulását, megerősödését, teret engedünk önkifejező, önérvényesítő törekvéseiknek.
- Igyekszünk elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat társuk helyzetébe.
- Nem erőltetjük a kapcsolatokat, de segítjük, támogatjuk a gyerekek egy-máshoz való kötődését.
- Tapintatosan segítjük a visszahúzódó gyereket a kapcsolatteremtésben.
- Erősítjük a baráti kapcsolatokban a pozitív tulajdonságokat. Biztosítjuk a lehetőségét a családból, külső környezetből hozott kapcsolatok ápolásának.
- Megtapasztaltatjuk azt, hogy a közösen végzett tevékenység örömteli, eredményes legyen, erősítjük a „mi-tudat” létrejöttét.
- Minden gyereket buzdítunk arra, hogy vállaljon feladatot, fogadja el mások terveit, tanuljon esetenként lemondani elképzeléseiről. Figyelemmel kísérjük a gyermeki felelősség megnyilvánulásait.
- Hozzászoktatjuk őket a különbözőségek elfogadásához, tiszteletéhez, ehhez különösen meghatározó szerepet kap az óvónő és dajka, mint modell, valamint a szülő.
- Szervezzük a különböző csoportok közötti kapcsolatokat. Ezeket, az alkalmakat, valamint ünnepeinket felejthetlenné tesszük saját énekünkkel, hangszeres játékkal, mesedramatizálással.
- Közös programokat szervezünk a szülőkkel: Tök-buli, Adventi és Húsvéti készülődés, kirándulások.
- Megteremtjük saját hagyományainkat.
- Megismertetjük a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetükkel, megteremtve így a szülőföldhöz való kötődés alapját.
- Tiszteletben tartjuk a család ünnepeit, hagyományait.
- Napirendünket folyamatosság és rugalmasság jellemzi, kiküszöbölve a felesleges várakozást, amely így a gyermek szükségleteihez igazodik.

Egészséges életmódra nevelés:

Az óvodai nevelés másik fontos területe és feladata a gyermekek szükségleteinek kielégítése, testi-lelki szükségleteinek harmonikus összehangolása, a napi és a heti életritmus kialakítása. Célunk továbbá az óvodai nevelés során, hogy kialakuljon a gyermekben bizonyos fokú igényesség önmaga és környezete tisztasága, rendje iránt. Egészséges életvitel igényének alakítása, betegség megelőzése, az egészség megőrzése, óvása (mozgás, táplálkozás, öltözködés) segítségével.

Fontos feladataink:

- Megteremtjük a gyermek egészséges testi, lelki fejlődéséhez, biztonságához szükséges belső és külső környezeti feltételeket.
- Napirendünkkel kialakítjuk a helyes életritmust.

- Szoros kapcsolatot tartunk azokkal a családokkal, akiknek gyermeke krónikus betegségben szenved.
- Figyelemmel kísérjük a gyerek testi, lelki állapotát, érzékszerveinek épségét. Amennyiben rendellenességet tapasztalunk, közöljük ezt a szülővel, és szakember segítségét kérjük.
- Megszervezzük a rendszeres védőnői és orvosi ellenőrzést, vizsgálatot.
- Kialakítjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat.
- Gyümölcsnapok szervezése.
- Megismerve a család gondozási szokásait, igyekszünk azt összehangolni az óvodai gondozás szokásaival.
- Megteremtjük, elmélyítjük a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot felnőtt és gyerek között.
- Segítünk kialakítani a gyerekben a szokást, hogy a WC-t természetes módon használja, intim gondjait elmondja.
- Megalapozzuk a gyermekben a tisztaság igényét.
- Megteremtjük a kulturált étkezés feltételeit, a szabályok betartására neveljük a gyermekeket.
- A tízórait, ebédet és uzsonnát a csoportoknak azonos időben kínáljuk.
- Megteremtjük az étkezések természetes, derűs légkörét. Tudomásul vesszük az egyéni különbségeket, különös gonddal, ha ezt betegség okozza.
- Az évszaknak megfelelően, természetes vitaminok, zöldség, gyümölcs, rendszeres fogyasztását biztosítjuk.
- A szülők segítségével próbáljuk elérni, hogy a gyermekek ruházata kényelmes, célszerű, réteges legyen.
- A gyermeknek mindig annyi segítséget adunk, amennyire szüksége van.
- Támogatjuk önállósulásuk fejlődését
- Biztosítjuk a mozgás, levegőzés, edzés gyakori lehetőségét, a csoportok napi rendszerességgel 5-10 percet töltenek mozgással a testnevelés foglalkozáson kívül.
- Figyelmet fordítunk a gyerek testi higiéniájára és egészségére.
- Mindennapi levegőzés biztosítása, időjárástól függően.
- Minden feltételt biztosítunk ahhoz, hogy a gyermek nyugodtan, zavartalanul pihenhessen. Tudomásul vesszük az egyéni adottságokat, igényeket.
- Az udvart úgy alakítottuk ki, hogy árnyékos és napos rész egyaránt legyen.
- Az udvar állandó gondozásával biztosítjuk a gyermekek esztétikus környezetben való játékát.
- A csoportszobák berendezéseit úgy igyekszünk elrendezni, hogy minél nagyobb tér maradjon a gyermekek mozgására, a játékokat önállóan is elérjék.

Kooperatív tanulási technikák:

Az egymásra utaltság, az egymás segítése rendkívül fontos, és ezt kell megtanítanunk a gyermekeknek, hogy akár az iskolai élet, akár később a munkavállalás során megállják helyüket a társadalomba. A szociális úrt, amivel az óvodába érkeznek a gyerekek, sajnos ma már nekünk kell betöltenünk. A családok szerkezete megváltozott, a válások következtében egyre több a csonka család. A külvilág felé zárkóztak a családok, anyagi helyzetük válságos és ezért is keveset foglalkoznak gyermekeikkel, akik ez által többnyire a televízió, DVD, számítógép elé kényeszerülnek. A látottak többnyire antiszociális tartalmakkal bírnak, rengeteg a gyerek műsorokban az erőszak, és a televízió, DVD, számítógép bekapcsolásával a család kommunikációja pusztulóban van. Ezeket a problémákat mi, óvodapedagógusok nap mint nap tapasztaljuk, a gyermekekkel folytatott beszélgetéseink és játékok során.

A kooperatív tanulás négy alapelve: építő egymásrautaltság, egyéni felelősség, egyenlő részvétel, párhuzamos interakciók. Ha a négy alapfeltétel közül valamelyik nem érvényesül, akkor nem beszélhetünk kooperatív tanulásról.

Nevelőtestület együttműködése:

A nevelési feladatok megoldása, a nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelésben résztvevők jó együttműködése, a célok-feladatok megbeszélése szükséges.

Fontos feladataink:

- Hospitálás az óvodapedagógusok között, a szakmai munka minőségének, hatékonyságának, eredményességének fokozása.
- Esetmegbeszélések. Gyors és személyre szóló információáramlás.
- Továbbképzéseken való részvétel, az ott tanultak feldolgozása, alkalmazása.
- Jól működő csapatmunka.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, fejlődési napló összeállítása. Minden gyermek önmagához képest kell, hogy fejlődjön, és saját szükségleteinek megfelelő fejlesztésben részesüljön.
- A szülőkkel való kapcsolat tartás módjainak bővítése.

7. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek tanuló az óvoda rendszerében

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek az, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 89.§-a szerint általános járóbeteg szakellátásban vagy az Eütv. 91.§-a szerint általános fekvőbetegszakellátás részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben a 36 nevelési napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben napi minimum 4 órában nem tud részt venni.

(20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 190. § szerint a tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére, az Nkt. 65. § (5b) bekezdése szerinti célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására, ha a pedagógus a megfelelő szakképzettséggel rendelkezik és vállalja, hogy a célfeladatot az e rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény szakmai vezetése alatt, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottaira vonatkozó szabályok betartásával végzi. A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladat-ellátási helyen végzi nevelési-oktatási feladatait. A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi.

XVIII. Az intézmény Gyermekvédelmi Tevékenysége

„A gyermekeket, mint fejlődő személyiséget, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg óvodánkban. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő illetve hátránycsökkentő szerepet tölt be.

Az óvodai nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, természetesen az emberi és gyermeki jogok tiszteletben tartásával, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben. Óvodánkban előítélet kibontakozásának nincs helye.

A gyermekvédelem célja: hogy segítséget nyújtson a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjon a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó gondoskodás pótlásáról. Az óvodavezető felelősséget vállal a gyermekvédelmi munka megfelelő működéséért, ehhez biztosítja a feltételeket

Elveink:

- A hit- és vallásoktatás szabad gyakorlásának biztosítása
- A szociális hátrányok leküzdésének enyhítése
- Az óvodai nevelés, a logopédiai fejlesztés ingyenes biztosítása,
- Biztonságos, életkornak megfelelő környezet kialakítása
- A rászorulókat támogatása
- A gyermeki jogok védelme

A veszélyeztetettség legfőbb okai:

- Testi, lelki, szellemi fejlődés veszélyeztetettsége
- Anyagi okok

- Családi konfliktusok
- A szülők munkanélkülisége
- Kifogásolható szülői életvitel

A veszélyeztetettség elhárítására hozható intézkedések:

- Családlátogatás
- Tanácsadás
- Védő-óvó intézkedések kezdeményezése
- Javaslat orvosi, pszichológiai vizsgálatra
- Egyéni bánásmód alkalmazása

Együttműködés:

- A gyermekorvossal, védőnővel, szülőkkel, pszichológussal, logopédussal
- Polgármesteri Hivatal gyámügyi előadójával
- Gyermekjóléti Szakszolgálatokkal

Az óvoda gyermekvédelmi feladatai:

- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a veszélyeztetett, a nehezen nevelhető, és a szociálisan inadaptált gyermekek megsegítése
- Törekvés a másság elfogadására, vallási, világnézeti vagy meggyőződés tiszteletben tartása
- Biztosítjuk, hogy a gyermekeket semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje.
- A különböző okok miatt veszélyhelyzetbe került gyermekek felmérése, nyilvántartásba vétele, a veszélyeztetettség típusának és súlyosságának mérlegelése, szükségesetén tanácsadás
- Egyeztetés a Gyermekjóléti Szolgálattal
- Az okok feltárása, és megfelelő segítségnyújtás
- A gyermekek érdekeinek képviselése
- A rászoruló családokkal kapcsolattartás, esetenkénti családlátogatás, fogadóóra
- Gyermekek esélyegyenlőségét biztosítani
- A BTM-es, vagy SNI-s gyermekek szükség szerint speciális szakemberhez irányítása
- Kapcsolattartás külső szakmai intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel, ügyintézés segítése szülőknek
- Szülői Fórumok
- Amennyiben gyermek elhelyezési perben véleményünket kérjük, állást foglalunk a gyermekek érdekében.
- Titoktartás a gyermekekkel kapcsolatos információkat illetően
- Az ingyenes étkezés biztosítása a törvényi rendelkezéseknek megfelelően.

Óvodánkban **gyermekvédelmi felelős** működik, akit az óvodavezető bíz meg.

Feladatai:

- A gyermekvédelmi munkaterv összeállítása
- A szülők szóbeli tájékoztatása munkájáról
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos információkról, cselekvési-intézkedési tervekről az óvodavezetőt rendszeresen tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős.
- Rendszeres munkakapcsolatot alakít ki a „nyilvántartott” gyermekek óvodapedagógusaival, valamint ha anyagi veszélyeztetettséget vélünk, akkor mindenképpen egyeztet a csoportban dolgozó óvónővel, illetve a szülők ilyen irányú jelzéseit is figyelembe veszi.
- Tájékoztatót ad a szülők részére a gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményekről
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat, arról tájékoztatja a szülőket, kollégákat.
- Összehangolja az óvodai gyermekvédelmi munkát
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, az intézkedéseket
- Szükség esetén részt vesz családlátogatáson, fogadóórán.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése, a kialakított nyomtatványok vezetése
- Szükséges óvó-védő intézkedés megtétele
- A család megismerése, szükség esetén családlátogatások végzése, a megfigyelések rögzítése
- Problémák, hátrányok felismerése, szakember segítségének kérése
- Felzárkóztatás megszervezése
- Tehetséggondozás megvalósítása
- Hiányzási naplók vezetése, rendszeres hiányzás jelentése
- Rendszeres konzultáció a gyermekvédelmi felelőssel
- Kapcsolattartás a gyermekvédelmi szervekkel
- Prevenció egyéni ismeret alapján
- A gyermekbalesetek megelőzése, elhárítása, szükség esetén intézkedés megtétel

Az intézményvezető feladatai:

- Képviseli a gyermek-és ifjúságvédelmi szempontokat
- A családdal és a pedagógusokkal együttműködve feltárja és kiküszöböli a veszélyeztetett gyermekekre ható ártalmakat
- Kapcsolatot tart a Szakértői Bizottsággal, gyámhatósággal, pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, egyéb szakemberekkel
- Figyeli a vonatkozó jogszabályok változásait

- Összehangolja az óvoda gyermekvédelmi tevékenységeit

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- A veszélyeztetettség kiküszöbölése
- Szülők tájékoztatása a támogatásokról
- A rászorulóknak kedvezmények biztosítása
- Bizalom kialakítása
- Segítő szolgáltatások igénybe vétele

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatásával kapcsolatos feladatok:

- A szociális hátrányok feltérképezésében, a peremhelyzet okainak feltárásában a csoportban dolgozó óvónők és a szülők jelzésére alapozunk.
- Gyermekvédelmi nyilvántartó lap kitöltése, konzultáció az óvoda gyermekvédelmi felelősével, szükség esetén külső szakemberrel
- Családlátogatás
- A csoportbeli tevékenységek megfigyelése, a fejlesztés irányának kijelölése
- Egyéni beszélgetések, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása
- A csoportbeli beilleszkedés segítése
- Az együttéléshez szükséges erkölcsi normák megismertetése, fokozott gyakoroltatása változatos módszerekkel
- Kommunikációs készség felmérése, egyéni fejlesztés

A **sajátos nevelési igényű** gyermekek integrációját az Alapító Okiratban meghatározott kategóriába tartozó gyermekek részére tudjuk biztosítani.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igény jogosultságát megállapították.

XIX. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

1. Bölcsőde

kapcsolattartás az óvodába lépés előtt

- A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.
- A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

2. Szakértői Bizottság

Az óvodapedagógus, a gyógypedagógus, és a logopédus megfigyelései, fejlettségmérései alapján sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztése érdekében a legelső és legfontosabb a szakértői vélemény beszerzése. A szakvélemények beszerzéséhez Szakértői Bizottsághoz kell fordulni.

Feladata:

- A fogyatékoság szűrése.
- A vizsgálat alapján javaslattétel a gyermek különleges gondozás keretében történő ellátására. Az ellátás módjára, formájára és helyére.
- Javaslattétel az ellátáshoz kapcsolódó pedagógiai szakszolgálatra.
- Megvizsgálni a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétét
- Beiskolázásnál iskolaérettségi vizsgálat végzése, illetve szakvélemény adása.

3. Nevelési Tanácsadó

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek problémájának feltárása érdekében, a Nevelési Tanácsadóhoz kell fordulnunk.

Feladata:

- A vizsgálati eredmény alapján szakvélemény készítése.
- A gyermek rehabilitációs célú foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával.
- Az óvoda megkeresésére a szakvélemény készítése az iskolakezdéshez, ha a gyermek egyéni adottsága, és fejlettsége azt szükségessé teszi.

4. Pedagógia Szakszolgálat

Szükség esetén segítségüket kérjük, illetve esetenként részt veszünk a rendezvényeiken.

5. Logopédus

Utazólogopédus évek óta rendszeresen végzi fejlesztő munkáját óvodánkban. Nagy segítséget nyújt számunkra a dyslexia megelőzésében, gyógyításában. A súlyosabb beszédhibás gyermekek számára, már középső csoporttól tart fejlesztő foglalkozásokat.

Feladata:

- Beszédhibák javítása.
- Nyelvi kommunikációs zavarok javítása.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógusokkal.
- Szülőkkal való kapcsolattartás.
- Szülői értekezleteken való részvétel.
- Dyslexia szűrővizsgálat elvégzése.

6. Gyógypedagógus

A fejlesztésre szoruló gyermekek számára az óvoda utazó gyógypedagógus tart foglalkozásokat.

Feladata:

- A gyermek fogyatékoságának megfelelő fejlesztés.
- Folyamatos konzultáció az óvodapedagógussal.
- Szülőkkal való konzultáció az együttműködés érdekében.

A fogyatékos gyermekkel foglalkozó valamennyi pedagógus számára fontos, hogy a szülőkkal olyan kapcsolatot tudjon kialakítani, mely előremozdítja a gyermek fejlődését.

7. Család

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele, a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái

változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda ill. a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

Feladat:

- Fontos feladatunknak tartjuk a családok megismerését, a velük való szoros nevelői együttműködést, figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, ha szükséges segítséget nyújtunk.
- Amennyiben a szülő igényli, meglátogatjuk a családokat. Gyermekvédelmi esetekben a családlátogatás kötelező.
- A szülők nevelési célkitűzéseinek ismeretében segítünk abban, hogy az elvárásaik reálisak legyenek.
- Tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, tervezett eseményekről, programokról.
- Különös figyelemmel, tapintattal és realitással adunk tájékoztatást a szülőnek saját gyermekéről. Éreztetjük, hogy a segítőszándék vezérel bennünket.
- Családdal kapcsolatos minden információt diszkréten kezeljük, eleget teszünk a titoktartási kötelezettségünknek.
- Lehetővé tesszük a naponkénti rövid, lényeges közlésekre szorítókozó párbeszédet, ez azonban nem zavarhatja meg a csoport életét, nem vonhatja el az óvónőt a többi gyermektől.
- Módot adunk arra, hogy a szülő a csoportban megfigyelhesse gyermekét (óvodai ünnepek, rendezvények kapcsán, ill. a szülő bármikor betekinthez a gyermeke óvodai tevékenységébe, ha a csoportvezető óvónőnek jelzi ezt).
- Biztosítjuk a négy szemközti beszélgetések lehetőségét szülő és a nevelő igénye szerint.
- Különös gonddal készülünk fel az új gyermekek fogadására, beszoktatására, fokozott figyelmet fordítunk az otthonról jövő gyermekekre.
- Ha szükséges, lehetővé tesszük a szülőnek, hogy segítse gyermeke beilleszkedését.
- Bevonjuk őket a programok szervezésébe, bonyolításába, szorgalmazzuk azokon részvételüket.
- Amennyire ez tőlünk függ, segítjük a szülő és a gyermek közötti harmónia erősítését.
- Csoportonként létrehozunk a szülői munkaközösséget (megválasztjuk annak elnökét).
- Támazkodunk rájuk, erősítjük kezdeményező, koordináló szerepüket.

Alapelvek:

- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása minden családdal. Egyenrangú nevelőtársi viszony kialakítása.
- A gyerek fejlesztésében az óvónő támasza legyen a szülőnek.

- Családi és az óvodai élet közötti folyamatosság biztosítása.
- Egyéni igények, szokások figyelembevétele.
- Az előítéletek kiküszöbölése.
- Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel szembeni különös gondoskodás.
- Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, melyek az óvodai élet alatt (pedagógiai szakszolgálat intézményei, közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében, fejlődésében és fejlesztésében.

8. Iskola

Feladat:

- A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.
- A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.
- Lehetőséget biztosítunk az alsós tanítóknak, hogy megismerkedjenek nevelőmunkákkal.
- Tájékoztatjuk őket az egyes gyermek fejlettségi szintjéről, azokról a módszerekről, amelyekkel az adott gyermek legkönnyebben fejleszthető.
- Nyitottak vagyunk az iskola felé, így a nevelők bármikor betekinhetnek az óvoda életébe.
- A nagycsoportosokkal látogatást teszünk az iskolába, ahol megismerkedünk az iskolai élettel.
- Részt veszünk egy-egy iskolai ünnepségen, meghívjuk őket óvodai rendezvényekre.
- Figyelemmel kísérjük a tőlünk iskolába kerülő gyermeket beilleszkedésének folyamatát.

Alapelvek:

- Az óvodából az iskolába történő átmenet zavartalan biztosítása. (Ovi-suli)
- Kölcsönös nyitottság érvényesülése.
- Egymás munkájának megismerése.
- Kölcsönös bizalom, megbecsülés egymás nevelőmunkája iránt.
- Minden gyermek örömmel induljon iskolába.

9. Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat

Az óvodában folyó munka bemutatásával, a gyermekjóléti, családsegítő szolgálat munkatársával közösen a szülők támogatása, erőforrásaik feltárása a legfontosabb közös célunk.

Feladat:

- Konzultációk alkalmával a rászorulóknak minél előbbi megsegítése.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyermekjóléti szolgálat és a rászorulóknak között.
- A szülőket megismertetni a törvények adta lehetőségekről.

- Adományok gyűjtése – adományozás

10. Védőnő, orvos

Feladat:

- A védőnővel a kapcsolat tartás legfontosabb feladata, hogy pontos adat-bázishoz jusson az óvodavezető, melyből a községben született gyermekek adatait kigyűjtheti.
- A védőnő családlátogatásai során betekintést nyer a családok életébe és felhívja az óvodavezető figyelmét az esetleges problémákra az óvodába kerülő gyermekekről.
- Minden halmozottan hátrányos helyzetű gyermek minél előbbi óvodai nevelésének megkezdése.

Az együttműködés alapelve:

Korrekt tájékoztatás, segítségnyújtás. A gyermekek egészségi állapotáról pontos képet kapunk a rendszeres vizsgálatok elvégzése után. A védőnő és a házi orvos a fenntartóval kötött szerződés, megállapodás alapján végzi munkáját.

A kapcsolattartás formái:

- éves rendszeres szűrővizsgálatok
- tisztasági vizsgálatok
- a védőnő előadásai, bemutató foglalkozásai a gyerekeknek
- szülői értekezleten tájékoztató előadások tartása
- alkalmanként eszmegbeszélések
- orvosi rendelő meglátogatása
- ismerkedés az orvossal, védőnővel

11. Fogorvos

Évente kétszer végez fogászati szűrést az óvodában.

12. Fenntartó

Az együttműködés alapelve:

Kapcsolatunk a fenntartóval részben hivatalos, részben pedig támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását a segítő szándék, együttműködés jellemzi. A kölcsönös tájékoztatás, bizalom és egymás munkájának megbecsülése a legfontosabb alapelvek.

A kapcsolattartás formái, tartalma:

- kölcsönösen tájékoztatjuk egymást az aktuális eseményekről

- megbeszéléseken, testületi üléseken az óvoda vezetője részt vesz
- az óvoda vezetője írásos beszámolókat készít az óvoda működéséről
- az óvónők részt vesznek a közösségi munkákban
- az óvodavezető napi munkakapcsolatban áll a hivatal dolgozóival

13. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

XX. Mellékletek

1. számú melléklet

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

1. Általános elvek

1.1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

1.2. Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,

- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciálismódszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

1.3. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékos, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan tevékenységben kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékos, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;

- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

1.4. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd-fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

1.5. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) Sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) Sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) A korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

1.6. A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) Asérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

1.7. A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,

- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus
 - szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
 - a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
 - egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
 - alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
 - együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

- c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:
- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
 - javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
 - segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
 - együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
 - segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
 - kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
 - részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
 - részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

2.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása,

megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és a terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókinés szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos

feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés:

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más – érzékszervi, beszéd- vagy értelmi fogyatékoság – is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

2.2. A látási fogyatékos (látássérült) gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0–0,33 (0–33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóroki tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeretet, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegségekre.

- a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerre fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóságghú megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál – színek helyett – elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai tevékenységek során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

- b) Az aliglátó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel. A látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az aliglátó gyermekek közül a látásukat praktikusán jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengénlátó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

- c) Agyengénlátó gyermekek (vízús: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
 - A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
 - Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
 - A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
 - A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
 - Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
 - A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
 - A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.
- d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

2.3. A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochleaimplantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

- a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszédterületben mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

- b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédterületben mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

- c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochleaimplantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai segítség.

- d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai

módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

2.4. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött – óvodai nevelésre kötelezett – és a komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi – vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhe értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha a gyermek nevelése vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett valósítható meg megfelelően.

2.5. A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermek

A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A közép súlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,
- c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókinccs bővítésére,
- d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- e) az adekvát játékhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

2.6. Beszédfigyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfigyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfigyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfigyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd-szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd-szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a

vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

2.7. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot háttérben az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkéscik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkéscett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nembeszélő, vagy megkéscett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

2.8. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

2. számú melléklet

*Csóri Csivitelő Óvoda
8041, Csór Fő tér 10.*

Jegyzőkönyv

Készült

Időpontja: 2023. április 13.

Helyszín: Csóri Csivitelő Óvoda 8041, Csór Fő tér 10.

Esemény: Rendkívüli nevelőtestületi ülés

Téma: 1. Az óvoda módosított Pedagógiai Programjának elfogadása

Jelen vannak: Antal-Zékány Erika

Illésné Rácz Tímea

Sütő Erika

Wittmann-né Csapó Anikó

Igazoltan távollévők: 0 fő

Igazolatlanul távol lévők: 0 fő

Jegyzőkönyvvezető: Illésné Rácz Tímea

Hitelesítő:

Antal-Zékány Erika

Sütő Erika

Hozzászólások:

Sütő Erika: „A Nevelő testület nevében elfogadásra javaslom a Pedagógiai Programot.”

Illésné Rácz Tímea
óvodapedagógus, jegyzőkönyvvezető

Antal-Zékány Erika
óvodapedagógus, hitelesítő

Sütő Erika
óvodapedagógus, hitelesítő

3. számú melléklet

Határozat

A Nevelő testület nyílt szavazással 4 igen szavazattal elfogadta a Pedagógiai Programot.

38/1/2023. sz. határozat

*Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Programot 2023.április 13-án tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi ülésén **át nem ruházható jogkörében** 100 %-os igenlő szavazattal 38/1/2023 határozatszámom elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai az alábbiakban hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.*

Antal-Zékány Erika

Illésné Rácz Tímea

Sütő Erika

Wittmann-né Csapó Anikó

4. számú melléklet

Jelenléti ív

mely készült

Időpont:2023. április 13-án

Csóri Csivitelő Óvoda (8041, Csór Fő tér 10.) rendkívüli nevelőtestületi értekezletén.

Téma: Az óvoda módosított Pedagógiai Programjának elfogadása

Név	Aláírás	Beosztás

5. számú melléklet

A határozatot hozó szerv: **Csóri Csivitelő Óvoda**

OM azonosító: 029952

Ügyintéző: Wittmann-né Csapó Anikó óvodavezető

Tárgy: Pedagógiai Programot jóváhagyása

Ikt.sz.: 38/2/2023.

Határozat

A Nevelőtestület által elfogadott

Pedagógiai Programot áttekintettem és 38/2/2023 határozatszámom jóváhagyom.

2023. április 13.

P.H.

óvodavezető

6. számú melléklet

Legitimációs záradék

A Pedagógiai Programot **készítette:** nevelőtestület

P.h.

Kelt: Csór, 2023. április 05.

aláírás

A **szülői képviselet**, a Csóri Csivitelő Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez **a véleményezési jogát** korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Az óvodában működő Szülői Szervezet:

Kelt: _____

aláírás
Szülői Szervezet elnöke

A **Közalkalmazotti Képviselő** Csóri Csivitelő Óvoda Pedagógiai Programjának elfogadásához magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez általános **véleményezési jogát** korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

A Közalkalmazotti Képviselő

A magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez **a véleményezési jogát** korlátozás nélkül a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta és **elfogadta** a települési **önkormányzat**.

Kelt: _____

aláírás
Ph.

Az **óvoda nevelőtestülete** 2023. április 13-án tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi ülésén **át nem ruházható jogkörében** 100 %-os igenlő szavazattal a Pedagógiai Programot 38/1/2023. határozatszámom **elfogadta**.

Az elfogadás tényét a nevelőtestület nevében hitelesítő aláírásával tanúsítja:

aláírás

Kelt: Csór, 2023. április 13.

Az óvoda alkalmazotti közössége a Pedagógiai Programot **megismerte, a véleményezési jogát** korlátozás nélkül a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta.

A megismerés tényét az alkalmazotti közösség nevében hitelesítő aláírásával tanúsítja:

aláírás

Kelt: Csór, 2023. április 13.